

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІНІҢ
М. БӨКЕНБАЕВ АТЫНДАҒЫ АҚТӨБЕ ЗАҢ ИНСТИТУТЫ**

Г.Симанова

**«КӨЛІК ОБЪЕКТІЛЕРІНДЕ ҚОҒАМДЫҚ ТӘРТІПТІ ҚОРҒАУ
ЖӨНІНДЕГІ ПАТРУЛЬДІК ПОЛИЦИЯ ҚЫЗМЕТІНІҢ
ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ»
*Оқу-әдістемелік құралы***

Ақтөбе - 2025

ӘОЖ 351.81
КБЖ 67.401.213
К-68

М. Бөкенбаев атындағы Қазақстан Республикасы Ішкі Істер Министрлігінің
Ақтөбе заң институты

Пікір берушілер:

Қазақстан Республикасы ІІМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты ЖББП кафедрасының бастығы з.ғ.д Н.И. Каирова. Ақтөбе станциясындағы желілік бөлім бастығының кадр саясат жөніндегі орынбасары полиция майоры А.А.Молдағалиев Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты.

«Көлік объектілерінде қоғамдық тәртіпті қорғау жөніндегі патрульдік полиция қызметінің ұйымдастырушылық негіздері»: /оқу-әдістемелік құралы.
– Ақтөбе: Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты, 2025 ж. – 46 б.

ISBN 978-601-7944-57-0

Аталған оқу-әдістемелік құрал көлік объектілерінде қоғамдық тәртіпті қорғау жөніндегі патрульдік полиция қызметінің ұйымдастырушылық негіздері қызметі курсы бойынша сабақтар өткізуге арналған. Негізгі мақсат-білім алушылардың нормативтік-құқықтық базада бағдарлау дағдылары мен дағдыларын қалыптастыру, ұсынылған жағдайларды сауатты және тиімді шешу. Жоғары оқу орындарының курсанттары мен тыңдаушыларына, оқытушыларға, магистранттарға және құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне арналған.

ӘОЖ 351.81
КБЖ 67.401.213
К-68

ISBN 978-601-7944-57-0

© Г.Симанова
© ҚР ІІМ М. Бөкенбаева ат. АЗИ , 2025 ж.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе

I бөлім. «Ішкі істер органдарының жедел іздестіру қызметі» курсының бағдарламасы

II бөлім. Оқу бойынша әдістемелік нұсқаулар

III бөлім. Практикалық сабақ жоспарлары

IV бөлім. Глоссарий

V бөлім. Емтиханға дайындалуға арналған сұрақтар

VI бөлім. Емтиханға дайындық кезінде міндетті ретінде ұсынылған негізгі нормативтік-құқықтық актілердің тізімі

VII бөлім. Емтиханға дайындалу және бітіру біліктілік жұмысын жазу үшін ұсынылатын негізгі әдебиеттердің тізімі

VIII бөлім. Тест тапсырмалары

КІРІСПЕ

ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 27 желтоқсандағы № 897 қаулысымен бекітілген 2019-2021 жылдарға арналған ішкі істер органдарын жаңғырту жөніндегі Жол картасына сәйкес жолпатрульдік полициясының саптық бөліністері патрульдік полиция болып қайта аталды. Бірақ бұл бөлімшенің атауын өзгертуден басқа жол қозғалысы қауіпсіздігі мен қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету процесіне оң әсер етуі тиіс бірқатар ұйымдастыру іс-шаралары көзделеді. Мұндай жаңашылдықтың басты міндеті - нарядтардың қайталануын болдырмау, оларды ұтқыр, жедел ету, қылмыстардың «ізін суытпай» ашуды ұлғайту және, әрине, сыбайлас жемқорлықты азайту. Енді көшедегі қылмыспен күресу, жанжалдарды жою, отбасылық жанжалдарды шешу, жол ережесін бұзушыларды ұстау 111 және жазалау бірыңғай қызметкер - әмбебап полиция қызметкері болады. Патрульдік полицияның қызметін зерттей отырып, біз оны үш негізгі блокқа бөлеміз: жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету, сондай-ақ Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану. Көрсетілген құқықтық қатынастар көлік құқығы нормалары негізінде пайда болатын және бар жүктерді, жолаушыларды, багажды тасымалдауды жүзеге асыру жөніндегі көлік қызметі саласындағы әлеуметтік процестерге қатысушылардың ерекше құқықтық байланысын білдіреді. Шын мәнінде, көліктік қатынастар-бұл абстрактілі көлік нормалары белгілі бір өрнекті алатын форма. Көлік құқығы нормаларының қоғамдық қатынастарға әсер етуі салдарынан соңғылары ерекше құқықтық нысанға ие болады, ал олардың қатысушыларына құқықтар беріледі, оларға міндеттер жүктеледі, оларды іске асыру мемлекеттік сипаттағы шаралармен нығайтылады. Жоғарыда айтылғандай, көлік қатынастарының ерекшелігі-олар бір түрдегі әлеуметтік қатынастар емес. Көлік құқығының мәні мүліктік, әкімшілік, еңбек, іс жүргізу құқықтық қатынастарын қамтиды. Көлік қатынастарының басым бөлігі-мүліктік сипаттағы жеке құқықтық қатынастар.

Демек, көлік қатынастары-бұл көлік қызметін көрсетуге және олармен байланысты көлік қызметіне, сондай-ақ оны басқаруға байланысты қалыптасатын көлік құқығы нормаларымен реттелетін қоғамдық қатынас.

Кез-келген құқықтық қатынастар сияқты, көліктік қатынастар келесі элементтерден тұрады: объект, құқықтық қатынастардың субъективті құрамы және мазмұны.

Көлік қатынастарының объектісі-бұл оның субъектілерінің қызметі туындайтын және жүзеге асырылатын, олардың субъективті құқықтары мен міндеттері бағытталған мінез-құлық. Демек, көлік қатынастарының объектісі-бұл тасымалдауға байланысты көлік қызметі. Көліктік-құқықтық қатынастардың объектісі ретінде оның субъектілері өздерінің субъективті құқықтары мен міндеттерімен анықталатын ықтимал және тиісті мінез-құлық шегінде әрекет етеді.

I БӨЛІМ
«КӨЛІК ОБЪЕКТІЛЕРІНДЕ ҚОҒАМДЫҚ ТӘРТІПТІ ҚОРҒАУ
ЖӨНІНДЕГІ ПАТРУЛЬДІК ПОЛИЦИЯ ҚЫЗМЕТІНІҢ
ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ» КУРСЫНЫҢ
БАҒДАРЛАМАСЫ

1 Тақырып. Көліктік құқық қатынастардың түсінігі, оның құрлымы:

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің 2002 жылғы 15 ақпандағы № 90 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарының ұйымдастыру-кадрлық құрамын жетілдіру мақсатында «Ұйымдық-кадрлық мәселелер туралы», Көлік саласындағы Ішкі істер бас басқармасы Шығыс КІБ, Орталық КІБ және КІБ-сы бөліну арқылы қайта ұйымдастырылды.

Орталық Көлік Басқармасы Қазақстан Республикасының аумағы арқылы өтетін Ресей Федерациясының Оңтүстік Орал және Батыс Сібір Темір жолдарының негізгі бағыттары мен іргелес учаскелері - «Қазақстан темір жолы» ҰК »АҚ объектілері мен кәсіпорындарына - 5,689 км. Қызмет көрсету аймағының жалпы ұзындығы - 6025 км.

2010 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысына сәйкес, Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстандағы құқық қорғау және сот жүйесінің тиімділігін арттыру жөніндегі шаралар туралы» Жарлығын жүзеге асыру шеңберінде Ішкі істер министрлігінде Көліктегі Ішкі істер департаменті құрылды.

Үкімет қаулысына 2010 жылғы 30 қыркүйекте қол қойылды. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің «Көліктегі Ішкі істер департаменті» мемлекеттік мекемесін, «Көліктегі Ішкі істер департаменті» мемлекеттік мекемесін және «Көліктегі Ішкі істер департаментінің Оңтүстік-Шығыс бөлімін» мемлекеттік мекемесін «Көліктегі Ішкі істер басқармасы» мемлекеттік мекемесіне «Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі.

Қазақстан Республикасы 2010 жылғы 19 қазанда Ішкі істер министрінің бұйрығына сәйкес полиция генерал-майоры Тұяситов Қанат Тауіпқұлы ІІМ жаңа құрылымдық бөлімшесінің меңгерушісі болды.

2012 жылғы 23 ақпанда ҚР Ішкі істер министрі Қасымов Қалмұханбет Нұрмұханбетұлының бұйрығымен полиция полковнигі Сүлейменов Жанат Қуанышұлы Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Көліктегі ішкі істер басқармасының бастығы болып тағайындалды.

2 Тақырып. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі қоғамның рөлі

«Қауіпсіздік мәдениеті» ұғымы күнделікті өмірге мықтап енді. Бірақ осы тақырыпқа арналған қазіргі заманғы ғылыми жарияланымдардың едәуір санына қарамастан, көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру мәселелеріне жеткіліксіз көңіл бөлінеді.

Мәселен, көлік қауіпсіздігі саласын реттейтін нормативтік құқықтық құжаттарда бұл мәселе көрсетілмеген. Бүгінгі таңда көлік қауіпсіздігі мәдениетінің рөлін ғылыми тұрғыдан түсіну де жоқ.

«Қауіпсіздік мәдениеті» ұғымы.

Бүгінгі таңда «Қауіпсіздік мәдениеті» деген анықтама жоқ. Терминнің өзі бізге атом энергетикасынан келді және алғаш рет ядролық қауіпсіздік жөніндегі Халықаралық консультативтік топтың 1986 жылы Чернобыль апатының себептері мен салдарын қарау жөніндегі жиналыс туралы қорытынды баяндамасында қолданылды, онда бұл термин «Атом электр станцияларының қауіпсіздігі мәселелерін анықтайтын ұйымдар мен жеке тұлғалардың мінез-құлқының сипаттамалары мен сипаттамаларының жиынтығы» деп түсінілді, жоғары басымдыққа ие болғандықтан, олардың маңыздылығымен анықталатын назар аударылады.

Біраз уақыттан кейін бұл ұғым атом энергетикасы мен өнеркәсіптік өндірістің корпоративтік мәдениетіне берік енді. Қазіргі құжаттарда, мысалы, «Розэнергоатом» концернінде қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру, қолдау және дамыту «Атом станцияларының қауіпсіздігін қамтамасыз етудің іргелі негізі» ретінде анықталады.

Өнеркәсіптік өндіріс саласында қауіпсіздік мәдениеті өндіріс мәдениетінің элементі ретінде қарастырылады, онда еңбекті ізгілендіру мен қорғауға, өндірістік жарақаттануды азайтуға ерекше орын беріледі. Сингапурдағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ХХІ Дүниежүзілік конгресте 2017 жылы ұсынылған «Нөлдік жарақаттану» тұжырымдамасы (Vision Zero) «өндірістің барлық деңгейлеріндегі қауіпсіздік, еңбек гигиенасы және жұмысшылардың әл – ауқаты-үш бағытты біріктіретін профилактиканы ұйымдастырудың сапалы жаңа тәсілі» ретінде атап өтіледі. Бұл кәсіпорында, ең алдымен профилактика саласында еңбекті қорғаудың барлық жүйесін ұйымдастырудың сапалы жаңа тәсілі. Бұл өндірістегі кез – келген жазатайым оқиғалардың алдын алу мақсатында кәсіпорын иесінен бастап жұмысшыларға дейінгі өндірістік процестің барлық қатысушыларының саналы қызметі. Ресей Еңбек министрлігі сонымен қатар «нөлдік жарақат» тұжырымдамасының жаһандық науқанының ресми серіктесі болды.

«Қауіпсіздік мәдениеті» ұғымы қауіпті өндіріс шеңберінен тез шығып, әртүрлі бағыттағы кәсіпорындарға таралды. Зерттеушілер қызметкердің қауіпті әрекеттерін уақтылы түзету және саналы қауіпсіз мінез-құлықты қалыптастыру әртүрлі жазатайым оқиғалардың алдын алып қана қоймай, сонымен қатар компанияның беделіне оң әсер етеді деген қорытындыға келді.

3 тақырып. Патрульдік полицияның әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану жөніндегі қызметі

Патрульдік полицияның әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану жөніндегі қызметі Патрульдік полиция қызметкерлерінің Жол жүрісі саласындағы, сондай – ақ қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету саласындағы әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын заңнамалық регламенттеудің және практикалық қолданудың теориялық және

практикалық аспектілері (бұдан әрі баламалы термин ретінде «қамтамасыз ету шаралары» пайдаланылатын болады) кінәлі адамдарды әкімшілік жауаптылыққа тартудың бүкіл процесінің неғұрлым серпінді аспектілеріне жатады.

Өздерінің құқықтық табиғаты бойынша олар ПО лауазымды адамдарының әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қозғау сатысында қолданылатын және заңды және жеке тұлғалардың ережелерді, нормативтер мен стандарттарды сақтауына бағытталған мәжбүрлі де, өнегесіз де сипаттағы іс-әрекеттерді білдіреді.

Патрульдік полицияның әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану жөніндегі қызметі Патрульдік полиция қызметкерлерінің Жол жүрісі саласындағы, сондай – ақ қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету саласындағы әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын заңнамалық регламенттеудің және практикалық қолданудың теориялық және практикалық аспектілері (бұдан әрі баламалы термин ретінде «қамтамасыз ету шаралары» пайдаланылатын болады) кінәлі адамдарды әкімшілік жауаптылыққа тартудың бүкіл процесінің неғұрлым серпінді аспектілеріне жатады. Өздерінің құқықтық табиғаты бойынша олар ПО лауазымды адамдарының әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қозғау сатысында қолданылатын және заңды және жеке тұлғалардың ережелерді, нормативтер мен стандарттарды сақтауына бағытталған мәжбүрлі де, өнегесіз де сипаттағы іс-әрекеттерді білдіреді.

4 тақырып.

Көлік полициясы қызметкерлерінің аумақтық ішкі істер органдарымен өзара іс-қимыл

ҚР ҚК. 15-бап. Қылмыстық жауаптылыққа тартылатын адамдар

1. Он алты жасқа толмаған қылмыс жасаған уақытқа жеткен жауапты тұлға қылмыстық жауаптылықта тартылады. 2. Тұлғалар, өлтіргені үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылады (99-бап), ауыр дене жарақатын (106-бап) қасақана зиян, ауырлататын мән-жайлар (107-бап) сәйкес денсаулыққа орташа ауырлықтағы зиян қасақана келтіру, рапс (120-бап), сексуалдық шабуыл (121-бап), адамды ұрлау (125-бап), халықаралық қорғауға ие тұлғаларға немесе ұйымдарға (173-бап) шабуыл жасау, әлеуметтік, ұлттық Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің өмірі туралы көшесі, кландық, нәсілдік, класс немесе діни араздықты қоздыру (174-бап), әрекет - Елбасы (177-бап), Қазақстан Президентінің өмірі туралы әрекеті (178-бап), диверсиялық (184-бап), ұрлық жасағаны (Екінші бөлім үшінші және төртінші мақала 188), тонау (бөлшектер, екінші, үшінші және төртінші 191-бап), ұрлық (өнер 192), қолдаухат (бөлшектер, екінші, үшінші және төртінші мақала 194), ауырлататын ұрлау автомобильді немесе өзге де көлік құралын ұрлау мән-жайлар (ДСҰ-ның бөліктері Paradise,) 200-бабына үшінші және төртінші, ауырлататын мән-жайлар (екінші және 202-бабында үш) бойынша мүлікті қасақана жою немесе бүлдіру, терроризм актісі (255-бап), терроризм (256-бабына) актісін жасауға терроризм немесе қоғамдық айдап насихаттау,

құру, террористік топтың көшбасшылығы және оның қызметіне қатысу (257-баптың бірінші және екінші бөліктері), террористік немесе экстремистік қызметті қаржыландыру және терроризм немесе экстремизмге қатысы бар өзге де (258-бап), ұстауға (261-бап), шабуылға және ауырлататын мән-жайлар бойынша ғимараттар, көлік және байланыс құралдарын, немесе тыйым салу (269-бабымен), көрінеу жалған терроризм актісі туралы хабарлау (273-бап), қару-жарақ, оқ-дәрілерді, жарылғыш заттарды және жарылғыш құрылғыларды (бап 291) ұрлауға не қорқытып, бұзақылық (бөлшектер екі және баптың 293 үш), тағылық (294-бап), есірткі ұрлағаны не қорқытып алғаны, психотроптық заттар, олардың аналогтары (298-бап), ауырлататын мән-жайлар кезінде мәйітінен және олардың жерлеу орындарын теріс (314-бап) және әдейі қорлайтын көлік құралдары немесе байланыс құралдары (350-бап).

3. Егер кәмелетке толмаған адам осы баптың бірінші немесе екінші бөлігінде көзделген жасқа жетсе, психикалық бұзылуларға байланысты психикалық дамудың кешігуіне байланысты қылмыстық жазаланатын әрекет жасаған кезде оның әрекеттерінің (әрекетсіздігінің) нақты сипаты мен қоғамдық қауіпсіздігін толық түсіндіре алмаса немесе Оларды басқару үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылмайды.

Әкімшілік жауапкершілік субъектілерін сипаттаңыз.

28-бап. Әкімшілік жауапкершілікке тартылған жас

1. Әкімшілік құқық бұзушылық жасалған кезде он алты жасқа толған адам әкімшілік жауаптылықта болады.

2. Заңды тұлға.

БПП ескерту бірліктерінің өкілеттіктері

кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықты болдырмайды

Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылыққа қарсы күреске қатысуға, балаларды қараусыз қалдыруға, патрульдік және күзетші киімдерге:

- кәмелетке толмағандардың көшелерде, көліктегі құралдармен және басқа да қоғамдық орындарда қылмыс пен басқа да құқық бұзушылықтардың алдын алу және болдырмау.

- жоғалған балаларды, алкоголь, уытты немесе есірткіні мас күйінде ұстайтын жасөспірімдерді анықтаңыз, мұндай кәмелетке толмағандарды Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің аумақтық органының жұмыс орнына жеткізіңіз.

- әлеуметтік бағыттағы кәмелетке толмағандардың топтарын анықтау, оларды шоғырландыру учаскелерін белгілеу, оларға жедел хатшыға есеп беру және осы учаскеге қызмет ететін кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі аудандық уәкілетті полиция қызметкерлерін хабардар ету үшін шаралар қабылдайды.

- шартты түрде бас бостандығынан айыру немесе жазаны орындауды кешіктірген тәрбиелеу және еңбек колонияларынан оралған кәмелеттік жасқа толмағандардың аумағында қоғамдық орындарда олардың мінез-құлқына

бақылау жасау, кәмелетке толмаған құқық бұзушыларға құқық бұзушылық туралы хабарлау.

- Кәмелетке толмағандарды құмар ойындарға, алкогольге, есірткіге және психотроптық заттарға қатыстыруға, құқық бұзушылық жасауға немесе өзге де анти-әлеуметтік әрекеттерге қатыстырған ересектерді анықтаңыз және оларды кезекші, қылмыстық тергеуші, аудандық полиция қызметкері мен кәмелетке толмаған инспекторға хабарлау.

5 тақырып.

Құқық қорғау органдарының профилактикадағы рөлі құқық бұзушылықтар

Қоғам дегеніміз - адамдар мен олардың ұйымдары арасындағы қарым-қатынастардың өте күрделі жүйесі. Мемлекет арнаулы органдар арқылы қоғамды басқарады, көпшілік бұқара үшін маңызы бар мәселелерді шешеді және қоғамдағы тәртіпті қамтамасыз етеді. Мемлекеттің түрлі органдары бар, олар өздерінің тікелей биліктік міндеттерін атқаруда өзара тығыз байланыста және бір-біріне бағынышта болады. Мемлекеттік органдар арасында құқық қорғау органдары айрықша орын алады. Олар қоғамдағы құқықтық тәртіп пен заңдылықты қамтамасыз етеді. Құқық қорғау органдарына: Сот, Прокуратура, Ішкі істер органдары, Ұлттық қауіпсіздік, Әділет органдары, Кедендік бақылау органдары, жемқорлыққа қарсы және басқа кәсіби қылмыстармен күрес органдары жатады.

Құқық қорғау органдары жүйесі заңдылық қағидасы негізінде әрекет етеді. Заңдылық-бұл қоғамдық қатынастарға қатысушылардың құқық нормаларын қатаң, бұлжытпай орындау және сақтау қағидаты, әдісі мен тәртібі. Заңдылықтың мәні-құқық қорғаушы органдардың құқықтық нормаларды адал, жауапкершілікпен сақтауында, орындауында, пайдалана және қолдана білуінде. Заңдылық, ең алдымен, осы органдардың заң негізінде және оның шеңберінде мемлекеттік және қоғамдық істерді басқаруға белсенді қатысуларын көздейді.

6 тақырып.

Көлік объектілерінде және қоғамдық тәртіпті қорғау саласындағы құқық бұзушылықтар профилактикасы

Құқық бұзушылықтардың алдын алу бойынша жалпы шаралар.

Мемлекеттік құқық бұзушылықтарды алдын-алу жүйесінің субъектілері пайдаланатын жалпы профилактикалық шаралар мыналарды қамтиды:

- Қоғамдық қатынастардың тиісті салаларында жасалған құқық бұзушылықтар туралы ақпаратты жинау және талдау;

- Қазақстан Республикасының заңнамасын қолдануды талдау, оның ішінде қоғамдық қатынастардың тиісті салаларында құқық бұзушылықтың және басқа да байланысты құбылыстардың себептерін бағалау, оны жетілдіру жөнінде ұсыныстар енгізу;

- Қоғамдық қатынастардың тиісті саласында қылмыстың алдын-алу және құқық бұзушылықты болжау;

Қылмыстар туралы ақпараттарды талдау және қылмыстың дамуын болжау, белгілі бір елді мекенде (мекемеде) қоғамдық қатынастардың тиісті саласында құқық бұзушылықты болдырмауға мүмкіндік беретін жағдайлар жасау;

- Құқық бұзушылықтардың себептерін анықтау және оларды жою және оларды жасайтын жағдайлар; шешім жобаларын дайындау кезінде құқықтық және криминологиялық аспектілерді қарастыру;

- Халықты құқықтық насихаттау мен құқықтық тәрбиелеуді жүзеге асыру;

- Мемлекеттік құқық бұзушылықтарды алдын-алу жүйесінің субъектісіне қатысты қылмыстық, әкімшілік, салықтық және басқа да жауапкершілік туралы ережені білу, құзыретті шегінде білуге және бақылауға;

- Тиісті қызметтегі құқық бұзушылықтарды жасауға жол бермеуге бағытталған қоғамдық пікірді қалыптастыру;

- Құқық қорғау органдарының шегінде мемлекеттік тәртіп пен қоғамдық қауіпсіздікті сақтау, сондай-ақ мемлекеттік орган субъектілерінің аумақтарында және құқық бұзушылықты болдырмау үшін субъектінің объектілерінде техникалық және басқа да құралдарды пайдалануды қоса алғанда, мүлікті қорғауды қамтамасыз ету;

- Құқық бұзушылықтың алдын-алу мақсатында муниципалды, ведомстволық (салалық), объектілі бағдарламаларды әзірлеу және енгізу;

- Басқа органдардың, ұйымдардың, қоғамдық бірлестіктердің және азаматтардың заңнамасына сәйкес тиісті аумақта, объектіде құқық бұзушылықтардың алдын-алуды жүзеге асыруға қатысу;

- Құқық бұзушылыққа қарсы қауіпсіздік стандарттарын әзірлеу және енгізу;

Жеке қылмыстың алдын алу шаралары.

- Профилактикалық әңгіме (жауапкершілікті түсіндіру, сендіру);

- Заңсыз әрекеттің себептері мен жағдайлары туралы мемлекеттік органдарға ақпарат жіберу;

- Адамға кедергі келтіретін көмек;

- Бақылау тәртібі (тұрғылықты жерде, жұмыс орнында);

- Туыстарын, басқа адамдарға әсер ету;

- Басқа шаралар (өкілдіктер, ескертулер, тіркеу, бақылау).

7 тақырып.

Көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтардың түрлері

Біздің қоғамды жол – көлік оқиғаларының теріс салдарынан қорғау әртүрлі шаралардың, соның ішінде қылмыстық – құқықтық шараларды жетілдіруді талап етеді. Бұл күрес кешенді сипатқа ие және мынадай бөліктерден құралған: адам – автомобиль – жол. Осындай жүйе жалпылай қолдауға ие болған деп есептеледі де, осы мәселемен айналысатын

ғалымдардың қазіргі кездегі зерттеу жұмыстарында кеңінен қолданылады. Бүгіндері жолда жүрудің мәселелерін шешуді қамтамасыз ету автожолдардың сапалығына, көлік құралдарының техникалық жағдайларына, жүргізушілердің психологиялық, моральдық және басқа да қасиеттеріне ғана емес, жол қозғалысының дамуына қарай дамып, жетілдірілуі қажет нақты құқықтық негізге және оған қатысушыларға байланысты.

Көліктік қылмыстар түсінігін анықтаудың негізіне олардың қозғалыс қауіпсіздігі мен көлік құралдарын пайдалану салаларында қоғамдық қатынастарға қол сұғатындығы жатуы тиіс. Бұған көлік құралдарының жұмысын апатсыз жағдайда жүзеге асыру ғана емес, адамдардың өмірі мен денсаулығын, мүлікті, қоршаған ортаны экономикалық, техникалық, әлеуметтік және құқықтық сипаттағы шаралармен қорғауды қамтамасыз ету жатады.

Барлық көліктік қылмыстар үшін олардың тектік объектісі ортақ болып табылады. Ал қылмыстық әрекеттердің «төтенше алуандығына» келетін болсақ, бұл жағдай оларды жүйелеуге еш бөгет болмайды, себебі көліктік қылмыстардың бірігуінің басты жағдайына осы саланың бір тарауы қарастыратын – адамның әртүрлі көлік түрлерімен өзара әрекеттестікке түсуі болып табылады.

Қазақстан Республикасы Қылмыстық Кодексінде көліктік қылмыстар екі топқа бөлінеді. Бірінші топқа көлік құралдарын пайдалануға байланысты әрекеттер жатады.

Бұл: Темір жол, әуе, теңіз немесе өзен көлігі жүрісі немесе оларды пайдалану қауіпсіздігі қағидаларын бұзу – ҚК 344б, Көлік құралдарын басқаратын адамдардың жол жүрісі немесе көлік құралдарын пайдалану қағидаларын бұзуы (ҚК 345б) Жол көлік оқиғасы болған жерден кетіп қалу (ҚК 347б), Кеме капитанының апатқа ұшырағандарға көмек көрсетуі (ҚК 357б), Халықаралық ұшу қағидаларын бұзу (ҚК 360б).

Екінші топты көліктің қалыпты жұмыс істеуіне қатысты қол сұғулар құрайды. Оларға мыналар жатады: Көлік құралдарын сапасыз жөндеу немесе оларды техникалық ақауларымен пайдалануға шығару (ҚК 348б), Көлік құралдарын немесе қатынас жолдарын қасақана жарамсыздыққа келтіру (ҚК 350б), Көліктің қауіпсіз жұмыс істеуін қамтамасыз ететін қағидаларды бұзу (ҚК 351б), Поезды қажет болмаған жағдайда өз бетінше тоқтату (ҚК 352б), Көлікте қолданылатын қағидаларды бұзу (ҚК 353б), Магистральдық құбырларды салу, пайдалану немесе жөндеу кезінде қауіпсіздік қағидаларын бұзу (ҚК 354б), Құбырларды абайсызда зақымдау немесе қирату (ҚК 356б).

Темір жол, әуе, теңіз немесе өзен көлігі жүрісі немесе оларды пайдалану қауіпсіздікті қағидаларын бұзу ҚК 344-б

Қарастырылып отырған қылмыстың объектісіне жол қозғалысы және нақты механикалық көлік құралдарын пайдалану қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қоғамдық қатынастар жатады.

8 тақырып.

Көлік инфрақұрлымы және көлік құралдары объектілерінде қоғамдық тәртіптің бұзылуын ескерту және жолын кесу бойынша полиция норядтарының әрекеттерінің тактикасы

Кез-келген жағдайда полиция қызметкері азаматтармен сыпайы болуы керек, оларға «сен» деп жауап беріп, олардың талаптары мен түсініктемелерін сенімді және түсінікті түрде көрсетіп, олардың ар-намысы мен қадір-қасиетін қорлайтын даулар мен әрекеттерге жол бермеуі керек.

Полиция қызметкері азаматқа өтініш берген кезде оның лауазымын, атағын және тегін көрсетуге, азаматтың өтініші бойынша ресми куәлік беруге, содан кейін не үшін тоқтатқан себебін мен мақсатын хабарлауға міндетті.

Азаматтардың өтініші бойынша патрульдік полиция қызметкері өзінің лауазымын, атын, тегіне, мұқият тыңдауға, өз құзыреті шегінде тиісті шараларды қолдануға немесе мәселені шешуге кім жауапты екенін көрсетуге міндетті.

Азаматтармен әңгімелесу барысында полиция қызметкерлері тыныштық пен ұстамдылық танытуға, шайқасқа араласпауға, ұстамдылықты жоғалтпауға, дәрежелікке қаталдықпен қарауға, ал олардың іс-әрекеттеріне жеке душмандық сезімдерді басшылыққа алуға болмайды.

Егер құқық бұзушы жасаған пікірлерге қызығушылық танытса, оған тыныштық жасауға уақыт беріп, оның заңсыз әрекеттері туралы мүмкіндігінше түсініктеме беру керек, содан кейін тиісті заңдарға немесе өзге де нормативтік құқықтық актілерге сілтеме жасай отырып, оның мінез-құлқының дұрыс емес екендігін түсіндіріңіз. Осыдан кейін ғана хаттама жасау туралы шешім қабылдануы мүмкін, бұзушыны ішкі істер бөліміне (бөлімшеге) немесе ескертуге шектеу қоюға болады.

Мүмкіндігінше балалармен бірге балалары бар құқық бұзушыларға ескертулер балалардың бұл туралы естімейтінін қамтамасыз етеді.

Патрульдік полиция қызметкері жасөспірімдермен ересектерге сыпайылықпен қарау керек. Балаларға айтылған ескертулер олардың жасына сәйкес жасалады.

Азаматтардың құжаттарын тексерген кезде, оларға ешқандай белгі қоймай қамқорлықпен қарауға тиіс. Құжатқа ақшалар мен басқа да бағалы қағаздар салынған болса, оларды иеленуге болмайды және құжатты қайтаруға тиіс.

9 тақырып.

Көлік құралдарын басқаратын адамдарды, сондай-ақ олардың жолаушыларын қарап тексеру

1. Көлік құралын, шағын көлемді кемені жете тексеру, яғни көлік құралын, шағын көлемді кемені олардың конструкциялық тұтастығын бұзбай тексеру құқық бұзушылық жасау құралдарын не әкімшілік құқық бұзушылық заттарын табу және алып қою мақсатында жүзеге асырылады.

2. Көлік құралдарын, шағын көлемді кемелерді қарап тексеруді осы Кодекстің 787-бабында санамаланған, осыған уәкілеттік берілген лауазымды адамдар екі куәгердің қатысуымен жүргізеді.

Ерекше жағдайларда (жетуге қиын жерлерде тиісті қатынас құралдары болмаған кезде немесе басқа да объективті себептерге байланысты жеке тұлғаларды куәгерлер ретінде тартуға мүмкіндік болмаған кезде) көлік құралдарын, шағын көлемді кемелерді жете тексеру, яғни конструкциялық тұтастығын бұзбай жүзеге асырылатын тексеру куәгерлердің қатысуынсыз, бірақ бұл ретте оның барысы мен нәтижелерін тіркеудің техникалық құралдарын қолдана отырып жүргізілуі мүмкін.

3. Көлік құралдарын, шағын көлемді кемелерді тексеріп қарауды жүргізу үшін негіздер болып табылады:

1) көлік құралында, шағын көлемді кемеде әкімшілік құқық бұзушылық жасау құралдары не заттары бар деп санауға жеткілікті негіздердің болуы;

2) егер жүргізуші уәкілетті лауазымды адамдардың заңды талаптарына бағынбаса, жүргізушінің алкогольден, есірткіден, уытқұмарлықтан масаң күйдегі көлік құралын басқаруы;

3) уәкілетті лауазымды адамдардың іздестіріліп жатқан көлік құралдарын, шағын көлемді кемелерді ұстау жөніндегі іс-шараларды жүргізуі;

4) Егер көлік құралымен, шағын көлемді кемеде тасымалданатын жүк ұсынылған құжаттарға сәйкес келмейді деп санауға жеткілікті негіздер болса;

5) ұсынылған құжаттарға сәйкес көлік құралының, шағын көлемді кемеңің тораптары мен агрегаттарын деректермен салыстырып тексеруді жүргізу қажеттілігі;

6) көлік құралының, шағын көлемді кемеңің пайдалануға тыйым салынған ақаулықтарын анықтау;

7) көлік құралын ұстауға, оны пайдалануға тыйым салуға құқығы бар.

10 тақырып.

Көліктік кешен жағдайындағы құқық бұзушылармен келіс сөз жүргізу процесінің ерекшеліктері

Көлік құралдарының келіссөз процесін жүргізу ерекшеліктері.

Трансұлттық сипатта болғандықтан, көлік халықаралық лаңкестік және басқа да қылмыстық топтардың «экономикалық» қызметіне немесе гангстерлік шабуылдардың нысанын немесе террористік актілерді жүзеге асырудың құралы болып табылады. Тасымалдаудың ең маңызды объектілерге жатқызылуының бірнеше себептері бар:

- қауіпті жүктердің үлесін күрт арттыру;
- трансұлттық қылмыстық топтардың террористік қаржыландырудың көзі ретінде контрабандамен пайдалану;
- көлік кешенінің объектілерінің жоғары дәрежесі мен авариялар.

Осы себептерге байланысты қауіпсіздікті қамтамасыз ету және көліктегі қылмыстың алдын-алу мемлекет пен қоғамның қызметіндегі басымдықтардың бірі болып табылады.

Көліктегі лаңкестердің қызығушылығын арттырудың келесі себептері атап өтіледі:

- салыстырмалы қол жетімділік
- қоғам мен бұқаралық ақпарат құралдарының назарын аудару мүмкіндігі;
- тіпті көп адамға дереу әрекет ету үшін бір ғана әрекет (шабуыл) мүмкіндігі.

Әуе кемелерін басып шығару туралы келіссөздердің ерекшеліктері:

Сіз білуі тиіс:

Қазіргі уақытта террористік топтар ұйымдастырылып, Қарулы Күштерге шабуылдаудың заманауи құралдарына ие - терроризмнің ең кең таралған және қауіпті түрлерінің бірі болған кезде;

- кез келген қылмыскерлердің іс-қимылдары әртүрлі және күтпеген болып табылады - кез келген уақытта зорлық-зомбылыққа бару;
- әуе кемесі бақылауға оңай, сондықтан келіссөз процесінің көмегімен жағдайды шешу ұсынылады.

Әуе кемесінің бортында заңсыз араласу әрекетін жасаған адам теңгерілмеген ақыл-ой жағдайында болуы мүмкін екенін ескеру керек.

Күнді қылмыскерлерді басып алған кезде, әдетте, қозғалады. Олармен байланысудың алғашқы әрекеттері зорлық-зомбылыққа әкелуі мүмкін. Оларды қалпына келтіруге мүмкіндік беріңіз.

Келіссөздердегі ең сәтті уақыт - ұйқы, тамақ және табиғи қажеттіліктердің уақыты (нервтік деңгейдің төмендеуі, ұтымдылықтың өсуі, олардың талаптарын төмендету мүмкіндігі қылмыскермен байланыс орнатудың жақсы мүмкіндігі).

Келіссөздерді қатаңдату кезінде оның теріс аспектілерін ескеру керек: 5 сағаттық келіссөздерден кейін шаршау пайда болады, әңгімелесушілер объективті болмайды, ұтымды емес.

Өзен немесе теңіз кемесін алып қою кезінде келіссөздердің ерекшеліктері:

Кемелердегі шабуылдардың мынадай түрлері бөлінуі мүмкін:

- рейсте немесе портта тұрған кемелердегі ұрлық немесе қарақшылық (мұндай қылмыстарды қарақшылық шабуылдар деп атауға болмайды);
- бұрын қарақшылық экипаждары бар кемелерді пайдаланып, кемені және жүк («фантомды кемелер» деп аталатын) тіркеу үшін жалған құжаттарды пайдаланған сенімді жүктерді ұрлау;
- ішкі заңнамаға сәйкес және халықаралық құқық нормаларына сәйкес жағалаудағы мемлекеттің (аумақтық теңіз) юрисдикциясына жататын кемелердегі құқық бұзушылық қарақшылық емес және аумақтық теңізден (архипелагдық сулардан) жасалатын нақты қарақшылық әрекеттер болып табылады.

Соңғы жеке криминологиялық сипатқа лайық (бірақ бұл шабуылдар аймақтық теңіздегі шабуылдарға ұқсас болуы мүмкін). Бұл:

- зорлық-зомбылықпен немесе жүкті ұстау, зорлық-зомбылық жасау немесе экипаж мүшелерінің меншігі, жүктерді тасымалдау үшін шабуыл жасау;

- зорлық-зомбылықпен немесе кемеңі тартып алу үшін зорлық-зомбылық қаупімен (соның ішінде жүк, кеме жабдықтары мен жеткізілімдер, экипаж мүшелерінің мүлкі) шабуыл жасау;

- кейіннен сатып алу мақсатында экипажды және кеме кепілдікке алу үшін зорлық-зомбылықты немесе зорлық-зомбылықты қолданумен шабуыл жасау;

- экипаж мүшелерінің және жолаушылардың өміріне қол сұғып, кемеге, жүкке, кеме мүліктеріне және экипаж мүшелерінің мүлкіне ие болу үшін шабуыл жасайды;

- Тек қана ұрлық, кеме және экипаж босатылады. Егер кеме тағайындалса, ол қайта аталуы немесе қайта сатылуы немесе басқа туы астында тіркелуі мүмкін, жүкті тасымалдау үшін жалдаған кеме қатынасы компаниясымен тіркелген және жүкті және төленген жүкмен бірге осындай схеманы немесе қайта сатуды қайталау үшін жоғалып кетуі мүмкін.

II БӨЛІМ

КӨЛІК ОБЪЕКТІЛЕРІНДЕ ҚОҒАМДЫҚ ТӘРТІПТІ ҚОРҒАУ ЖӨНІНДЕГІ ПАТРУЛЬДІК ПОЛИЦИЯ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ ПӘНІН ОҚУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҒЫ

Бұл әдістемелік нұсқаулық патрульдік полиция қызметкерлеріне жол-көлік оқиғаларының алдын алу мақсатында қажетті білім мен дағдыларды қалыптастыруға арналған. Нұсқаулықта жол қауіпсіздігін қамтамасыз етудің негізгі әдістері мен тәсілдері қарастырылады.

Күнделікті тіршілік қарбаласында өз әрекеттеріміздің құқықтық тұрғыдан қаншалықты дұрыс екендігі туралы ойланбаймыз. Ол автокөлік сату/сатып алу, оны «кедендік тазарту» немесе тіпті сақтандыру. Осы тізімге әр қазақстандық жүргізуші басынан өткерген – жүргізушіні патрульдік полициясының қызметкерінің тоқтату жағдайын қосайық. ПП қызметкері сізді қандай жағдайларда тоқтатуы мүмкін және Жол қозғалысы ережелерін бұзған жағдайда қандай айыппұл санкциялары көзделуі мүмкін. Сіздің назарыңызға сізді патрульдік полициясының қызметкері тоқтатқан жағдайдағы жиі қойылатын сұрақтардың тізімін ұсынамыз. Егер көлік құралы жүргізушісінің осы Заңның талаптарын және (немесе) жол жүрісі қағидаларын бұзуы сертификатталған арнайы техникалық құралдармен және аспаптармен тіркелсе, жүргізушіге тиісті материалдарды танысу үшін көрсетуге міндетті.

«Қазақстан Республикасы Жол қозғалысы ережелерін бекіту туралы» егер патрульдік полициясының қызметкері қызметтік көлікте дауыс зорайтқыш көмегімен жүргізушіге арнап, сіздің автоңыздың тану белгілерін және/немесе мемлекеттік нөмірлік белгісін атаса немесе егер жаяу көліксіз инспектор сізді қолдың көмегімен (таяқ) сізге қайда тоқтау керектігін көрсетсе, сіз тоқтауға міндеттісіз. Осыдан кейін ПП қызметкері өзінің лауазымын, арнайы атағын, тегін және ол қызмет ететін бөлімшені, сондай-ақ тоқтату себебін айтуы керек. ПП қызметкерлерінің автокөліктерді тоқтатуы «Жол жүрісі туралы» ҚР Заңының 52-б. 2-тармағына сәйкес негізсіз тыйым салынған. Тоқтату үшін мыналар негіз болып табылуы мүмкін: жол қозғалысы ережелерінің бұзылуы, жүк тасымалдау ережелері, сондай-ақ рейд жүргізу).

ПП қызметкері кезекшілікке шығарда қызметтік жетонды алады. Жүргізушінің өтініші бойынша ПП қызметкері қызметтік куәлік және/немесе төс ерекшелік белгісін (жетонды) ұсынуы тиіс. Полиция қызметкерінің бағыттық парағын жүргізушілерге көрсетуге тыйым салынатынын атап өткен жөн, себебі ол ішкі қызметтік құжатқа жатады.

Патрульдік полициясы қызметкерінің қызметті атқаруы қызметтік автокөлікте және жаяу нарядта болуы мүмкін. Патрульдік полициясының инспекторы қызметті атқаруда жол қозғалысының қатысушыларына

көрінетін аумақта болуы тиіс. Қызметтік автокөліктер сондай-ақ көрінуді шектейтін, қандай да бір кедергілердің ар жағында (ағаштар, ғимараттар және құрылыстар, жарнамалық қалқандар және т.б.), сондай-ақ тоқтау мен тұру тыйым салынған орындарда орналаспауы тиіс, осы талаптар жаяу нарядтарға да қолданылады.

Радарларды қалада және трассада оқиғаларды болдырмау және олардың мүмкін салдарларын болдырмау мақсатында пайдалануға тыйым салынбайды, соның ішінде ПП инспекторы автоны радио байланысты пайдаланумен немесе мәліметтер базасы бойынша ЖҚЕ бұзылуларының болуына/болмауына автоны тексеруге құқылы.

Сізге тиісті емес автокөлікті басқаруға сенімхаттың болуы талап етілмейді. Сенім берілген тұлғаның мәліметтері сақтандыру полисінде көрсетілсе жеткілікті.

Егер автомобиль иесі өз көлігін басқара алмайтын күйде болса, онда жүргізуші көлік құралын жүргізуші куәлігі бар жүргізушіге бере алады. Егер мас күйдегі жүргізуші куәлігі жоқ жүргізушіге беретін болса, онда заңның тиісті бабы бойынша әкімшілік жауапкершілікке тартылады.

2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап елімізде міндетті электрондық сақтандыру енгізілді.

Заңға сәйкес, полиция қызметкерлері көлік жүргізушіде сақтандыру полюсінің бар-жоғын планшеттердің көмегімен тексеріп, сақтандыру бойынша бірыңғай деректер қорына жүгінетін болады. Полиция қызметкерлеріне сақтандырудың қағаз нұсқасын талап етуге тыйым салынады.

Осылайша, көлік құралын басқаратын көлік иесінің өзімен бірге жүргізуші куәлігі мен көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлігі (немесе КҚ-ға меншік құқығын куәландыратын құжат) болуы тиіс.

Естеріңізге сала кетейік, көрсетілген мерзімге дейін ресімделген қағаз полистері құжаттың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін жарамды болады.

Маневр қауіпсіз болып, басқа жол қозғалысы қатысушыларына кедергі жасамаса, көлік құралының артқа жүруіне рұқсат етіледі. Көше қиылысында және бұрылысқа тыйым салынған жерлерде артқа жүруге тыйым салынады. Егер сізді ЖҚЕ бұзылуы үшін тоқтатқанда, өзімен бірге мынадай құжаттар болуы керек:

- жүргізушінің жеке басын куәландыратын құжаты болған кезде Қазақстан Республикасында берілгендерді қоспағанда, көлік құралын жүргізу құқығына жүргізуші куәлігі не жүргізуші куәлігінің орнына берілген уақытша куәлік;
- Қазақстан Республикасында берілгендерді қоспағанда, көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлік не көлік құралына меншік құқығы туралы куәландыратын құжат;
- белгіленген жағдайларда тасымалданатын жүкке арналған жол парағы мен құжаттар.

Ішкі істер органдарының қызметкері тоқтатқан жағдайда оның рұқсатынсыз көлік құралын тастап кетпеуге.

Жол қозғалысы ережелерін бұзу әкімшілік құқық бұзушылық болып табылады, ол үшін әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы ҚР Кодексіне сәйкес айыппұл көзделеді.

ӘКҚБК 890-бабына, т.1 сәйкес, егер көрсетілген мерзім ішінде әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы іс бойынша қаулы шығарылмаса, әкімшілік құқық бұзушылық жасалған күннен бастап 1 жыл өткеннен кейін адам әкімшілік жауапкершілікке тартылмайды.

ӘКҚБК 893-бабына сәйкес айыппұлды әкімшілік жауапкершілікке тартылған адам қаулы шыққан күннен бастап 30 күннен кешіктірмей төлеуі тиіс.

ЖҚЕ 1.2-тармағының негізінде «берілген ішкі істер органдарының (полицияның) қызметкерінің талабы бойынша тоқтап, оның нұсқауларын орындау», яғни жүргізушіге патрульдік полициясы инспекторын күтіп, тоқтату себебін тыңдау, сондай-ақ қажетті әрекеттерді орындау қажет.

Төрт немесе одан да көп жол жолағы бар екі жақты қозғалысты жолдарда, карама-қарсы қозғалысқа арналған жағына шығуға тыйым салынады. Осындай жолдарда солға қарай бұрылуды немесе кері бұрылуды көше қиылыстарында және Қағидаларда, белгілермен және (немесе) таңбалармен тыйым салынбаған жерлерде орындауға болады

Міндеттері:

- Патрульдік полиция қызметінің құқықтық негіздерін меңгерту;
- Қоғамдық тәртіпті қорғаудың ұйымдастырушылық құрылымын түсіндіру;
- Патрульдеу әдістері мен тактикасын үйрету;
- Төтенше жағдайларда әрекет ету бойынша білім беру;
- Құқық бұзушылықтың алдын алу және оны анықтау шараларын меңгерту.

Жол-көлік оқиғаларының алдын алудың негізгі қағидалары

- Жол қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары;
- Жол-көлік оқиғаларының негізгі себептері;
- Қауіптің алдын алу стратегиялары;
- Жүргізушілердің, жаяу жүргіншілердің және жолаушылардың жауапкершіліктері.

Патрульдік полиция қызметкерлерінің жұмысы

- Патрульдік бағыттарды жоспарлау және ұйымдастыру;
- Қозғалысты бақылау әдістері;
- Жол қозғалысы ережелерін бұзудың алдын алу;
- Жол-көлік оқиғаларының алдын алу үшін техникалық құралдарды қолдану;
- Қоғамдық ақпараттық-түсіндіру жұмыстары.

Жол-көлік оқиғаларына шұғыл әрекет ету

- Жол-көлік оқиғасы орын алған жағдайда полиция қызметкерінің әрекеттері;
- Оқиға орнындағы алғашқы көмек көрсету;
- Куәгерлер мен қатысушылардан ақпарат жинау;
- Жазатайым оқиғалар туралы құжаттарды рәсімдеу;
- Жол-көлік оқиғаларын талдау және олардың қайталануын болдырмау шаралары.

Құқықтық негіздер

- Қазақстан Республикасының жол қозғалысы туралы заңнамасы;
- Патрульдік полиция қызметкерлерінің өкілеттіктері;
- Құқық бұзушыларға қолданылатын әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік шаралары;
- Халықаралық тәжірибелер мен стандарттар.

ІІІ БӨЛІМ

ПРАКТИКАЛЫҚ САБАҚ ЖОСПАРЛАРЫ

№1 «Көліктік құқық қатынастардың түсінігі, оның құрлымы» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1.Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:

- Көліктік құқық дегеніміз не және оның құқықтық реттеу саласы қандай?
- Көліктік құқықтың басқа құқық салаларымен байланысы қандай?
- Көліктік құқықтың негізгі қағидаттарын атаңыз.

2.Құрылымы бойынша сұрақтар:

- Көліктік құқық қатынастарының субъектілерін атаңыз және олардың рөлдерін сипаттаңыз.
- Көліктік құқықтың негізгі элементтері қандай?
- Көліктік құқық қатынастарының объектілеріне қандай заттар жатады?
- Көлік құралдарының меншік иесі мен пайдаланушысы арасындағы құқықтық қатынастар қандай негізде құрылады?

3. Көліктік шарттар мен жауапкершілік бойынша сұрақтар:

- Жолаушыларды және жүктерді тасымалдау шарттарының құқықтық ерекшеліктерін атаңыз.
- Тасымалдаушының жолаушы алдында қандай міндеттері бар?
- Көлік саласындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілік қандай жағдайларда туындайды?
- Егер тасымалдау барысында жүк зақымдалса, кім жауапты болады?

4.Мемлекеттік реттеу және халықаралық аспектілер:

- Көлік саласындағы мемлекеттік реттеу қандай органдар арқылы жүзеге асырылады?

- Қазақстан Республикасында көлік қызметін лицензиялау қалай жүзеге асады?
- Халықаралық тасымалдауларға қатысты қандай құқықтық нормалар қолданылады?
- Қазақстанда теміржол, әуе, автомобиль және су көлігі салаларындағы құқықтық ерекшеліктер қандай?

№2 «Қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі қоғамның рөлі» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1.Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:

- Қауіпсіздік дегеніміз не және оның түрлерін атаңыз.
- Қоғам қауіпсіздікті қамтамасыз етуде қандай негізгі рөл атқарады?
- Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің негізгі қағидаттары қандай?
- Жеке тұлға, қоғам және мемлекет арасындағы қауіпсіздік саласындағы өзара байланыс қандай?

2.Қоғамның қауіпсіздікке әсері:

- Азаматтық қоғам ұйымдары (ҮЕҰ) қауіпсіздікті қамтамасыз етуде қандай рөл атқарады?
- Бұқаралық ақпарат құралдары (БАҚ) қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыруда қандай рөлге ие?
- Қауіпсіздікті қамтамасыз етуде отбасының атқаратын қызметтері қандай?
- Азаматтардың құқықтық сауаттылығы қоғам қауіпсіздігіне қалай әсер етеді?

3. Құқықтық және мемлекеттік аспектілер:

- Қоғамның құқық қорғау органдарымен өзара әрекеттестігі қалай жүзеге асады?
- Терроризм мен экстремизмнің алдын алуда қоғам қандай іс-әрекеттер жасай алады?
- Қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде еріктілер қозғалысының маңызы қандай?
- Мемлекет қауіпсіздікті қамтамасыз етуде азаматтармен қалай байланыс орнатады?

№3 «Көліктегі қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету бойынша полицияның қызметін ұйымдастыру» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1.Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:

- Көліктегі қоғамдық тәртіп дегеніміз не және ол қандай элементтерден тұрады?
- Көліктегі қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етудің маңызы қандай?
- Полицияның көлік саласындағы негізгі функциялары қандай?

- Көлік полициясының басқа құқық қорғау органдарымен өзара әрекеттесу тәртібі қандай?
- 2. Полиция қызметін ұйымдастыру:
- Көліктегі қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде полицияның негізгі міндеттері қандай?
- Қоғамдық көлікте құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін полиция қандай шаралар қабылдайды?
- Көлік нысандарында (теміржол, әуежай, теңіз және өзен порттары) полиция қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктері қандай?
- Қоғамдық көліктегі бейнебақылау жүйелері полиция қызметіне қалай көмектеседі?
- 3. Құқықтық және әкімшілік аспектілер:
- Көлік полициясының құқықтық негіздері қандай заңдар мен нормативтік актілерге сүйенеді?
- Қоғамдық көлікте жолаушылардың құқықтары мен міндеттері қандай?
- Көліктегі бұзушылықтар үшін қандай әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілік көзделген?
- Полиция қызметкерлері қоғамдық көлікте күдікті тұлғаларға немесе жағдайларға қалай әрекет етуі керек?
- 4. Қоғаммен өзара әрекеттесу:
- Жолаушылар көлігінде полиция мен азаматтар арасындағы қарым-қатынас қандай деңгейде болуы керек?
- Қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде полиция еріктілермен және қоғамдық ұйымдармен қалай жұмыс істейді?
- Азаматтардың құқық қорғау органдарына көмектесу мүмкіндіктері қандай?
- Қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде заманауи технологиялардың (бейнебақылау, цифрлық бақылау жүйелері) рөлі қандай?

№4 «Көлік полициясы қызметкерлерінің аумақтық ішкі істер органдары мен өзара іс-қимыл» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1. Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:
 - Көлік полициясының негізгі міндеттері қандай?
 - Аумақтық ішкі істер органдары мен көлік полициясының қызметтері қалай бөлінеді?
 - Көлік полициясы мен жергілікті ішкі істер органдарының арасындағы ынтымақтастықтың құқықтық негіздері қандай?
 - Көлік полициясының қылмыспен күресудегі рөлі қандай?
2. Ұйымдастырушылық аспектілер:
 - Көлік полициясы мен аумақтық ішкі істер органдары арасындағы өзара іс-қимыл қандай жағдайларда күшейтіледі?

- Қоғамдық көлікте құқық бұзушылық болған жағдайда көлік полициясы мен жергілікті полиция қалай әрекет етеді?
- Көлік нысандарында (теміржол вокзалдары, әуежайлар, теңіз порттары) полиция бөлімшелерінің жұмысы қалай үйлестіріледі?
- Бірлескен рейдтер мен арнайы операциялар қалай ұйымдастырылады?

3.Құқықтық және нормативтік аспектілер:

- Көлік полициясы мен аумақтық ішкі істер органдарының бірлескен әрекеттері қандай заңнамалық актілермен реттеледі?
- Қоғамдық көлікте құқық бұзушылық жасаған адамдарды жауапкершілікке тарту қалай жүзеге асырылады?
- Тергеу және жедел-іздігі шараларын жүргізу кезінде екі құрылымның арасындағы үйлестіру қалай жүреді?
- Егер құқық бұзушылық көлік аумағынан тыс жерде орын алса, қандай орган тергеу жүргізеді?

4.Қоғаммен және басқа ұйымдармен байланыс:

- Құқық бұзушылықтардың алдын алу мақсатында көлік полициясы жергілікті қауымдастықтармен және қоғамдық ұйымдармен қалай жұмыс істейді?
- Көлік нысандарында қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде еріктілер мен бейбіт тұрғындардың рөлі қандай?
- Аумақтық полиция бөлімдерімен өзара іс-қимыл кезінде қандай цифрлық және заманауи технологиялар қолданылады?
- Ішкі істер органдары мен көлік полициясының шекаралық және кедендік қызметтермен өзара іс-қимылы қалай жүзеге асырылады?

№5. «Құқық қорғау органдарының профилактикадағы рөлі құқық бұзушылықтар» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1.Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:

- Құқық қорғау органдары құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай негізгі функцияларды атқарады?
- Құқық бұзушылықтардың алдын алу (профилактика) дегеніміз не және оның негізгі бағыттары қандай?
- Құқық қорғау органдарының профилактикалық қызметін қандай заңдар мен нормативтік актілер реттейді?
- Құқық қорғау органдарының алдын алу жұмыстарының тиімділігін қалай бағалауға болады?

2.Құқық бұзушылықтардың алдын алу шаралары:

- Қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде құқық қорғау органдары қандай профилактикалық шаралар қолданады?
- Құқық бұзушылықтардың алдын алуда жергілікті атқарушы органдар мен полицияның өзара іс-қимылы қалай жүзеге асырылады?
- Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай шаралар жүргізіледі?

- Құқық қорғау органдары тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу үшін қандай жұмыстар атқарады?
- 3.Құқық қорғау органдарының практикалық әрекеттері:
 - Учаскелік полиция инспекторлары өз аймағында құқық бұзушылықтың алдын алу үшін қандай шаралар қолданады?
 - Құқық қорғау органдары азаматтардың құқықтық сауаттылығын арттыру үшін қандай жұмыстар жүргізеді?
 - Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлерді алаяқтықтан қорғау үшін қандай алдын алу шаралары бар?
 - Жастар арасындағы қылмыстың алдын алу үшін қандай профилактикалық бағдарламалар жүзеге асырылады?
- 4.Қоғаммен өзара әрекеттесу және профилактика:
 - Құқық қорғау органдары азаматтық қоғаммен және еріктілермен бірге құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қалай жұмыс істейді?
 - Мектептерде, университеттерде құқықтық сауаттылықты арттыру бойынша қандай бағдарламалар жүзеге асырылады?
 - Бұқаралық ақпарат құралдары мен әлеуметтік желілер құқық бұзушылықтардың алдын алуда қандай рөл атқарады?
 - Азаматтар құқық қорғау органдарының профилактикалық жұмысына қалай көмектесе алады?

№6 «Көлік объектілерінде және қоғамдық тәртіпті қорғау саласындағы құқық бұзушылықтар профилактика» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

- 1.Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:
 - Көлік объектілерінде қоғамдық тәртіпті сақтау неліктен маңызды?
 - Көлік саласындағы құқық бұзушылықтардың негізгі түрлері қандай?
 - Көлік нысандарында құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай құқықтық негіздер бар?
 - Қоғамдық тәртіпті қорғау саласында құқық қорғау органдарының қандай рөлі бар?
2. Құқық бұзушылықтардың алдын алу шаралары:
 - Қоғамдық көлікте құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай профилактикалық шаралар жүргізіледі?
 - Теміржол вокзалдары мен әуежайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін қандай әдістер қолданылады?
 - Көлік полициясы қандай алдын алу шараларын қолданады?
 - Бейнебақылау жүйелері көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтардың алдын алуда қалай көмектеседі?
3. Қоғамдық тәртіпті қорғау және полицияның әрекеттері:
 - Қоғамдық көліктегі бұзақылық пен қылмыстарға қарсы қандай шаралар қолданылады?

- Көлік полициясы мен жергілікті құқық қорғау органдарының бірлескен профилактикалық жұмыстары қалай ұйымдастырылады?
 - Қоғамдық тәртіпті бұзушыларға қатысты полиция қандай әрекеттер жасайды?
 - Көлік объектілерінде есірткі мен заңсыз жүктерді тасымалдаудың алдын алу үшін қандай бақылау шаралары бар?
4. Қоғаммен өзара әрекеттесу және құқықтық мәдениет:
- Құқық бұзушылықтардың алдын алуда көлік қызметкерлері мен жолаушылар қандай рөл атқарады?
 - Жолаушылардың құқықтық сауаттылығын арттыру үшін қандай ақпараттық жұмыстар жүргізілуі қажет?
 - Құқық қорғау органдары тұрғындармен және еріктілермен бірге қандай алдын алу шараларын ұйымдастыра алады?
 - Қоғамдық көліктегі мәдениетті қалыптастыру үшін қандай әлеуметтік бағдарламалар жүзеге асырылуы мүмкін?

№7 «Көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтардың түрлері»
тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1. Жалпы түсінік бойынша сұрақтар:

- Көлік объектілері дегеніміз не және олардың қандай түрлері бар?
- Көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтар қандай санаттарға бөлінеді?
- Қоғамдық көлікте құқық бұзушылықтардың алдын алу не үшін маңызды?
- Көлік саласындағы құқық бұзушылықтарды реттейтін негізгі заңнамалық актілер қандай?

2. Қоғамдық тәртіпті бұзу:

- Қоғамдық көлікте кездесетін бұзақылықтың (дебош, жанжал шығару) негізгі себептері қандай?
- Жолаушыларға немесе көлік қызметкерлеріне қатысты жасалатын құқық бұзушылықтар қандай?
- Көлік объектілерінде алкогольдік немесе есірткілік масаң күйде жүру қандай қауіптерге алып келеді?
- Темекі шегуге тыйым салынған орындарда оны бұзудың қандай салдары болуы мүмкін?

3. Әкімшілік және қылмыстық құқық бұзушылықтар:

- Жолаушылар билетінсіз жүру қандай құқық бұзушылыққа жатады және оған қандай жаза қарастырылған?
- Көлік объектілерінде жасалатын ұрлық пен тонау қалай жүзеге асады және оны болдырмау жолдары қандай?
- Қоғамдық көлікте вандализм (мүлікті бүлдіру) қалай көрініс табады және оған қандай шаралар қолданылуы мүмкін?

- Жалған құжатпен немесе билетті қолдан жасап көлік қызметін пайдалану қандай жауапкершілікке әкеледі?
- 4. Жол қозғалысы және тасымалдау тәртібін бұзу:
- Жүк тасымалы кезінде қандай құқық бұзушылықтар жиі кездеседі?
- Жол-көлік оқиғаларына алып келетін негізгі заң бұзушылықтар қандай?
- Көлік жүргізушілерінің ең жиі жасайтын заң бұзушылықтары қандай?
- Қоғамдық көліктің белгіленген маршруттан ауытқуы қандай құқықтық салдарға әкеледі?

№8 «Көлік инфрақұрылымы және көлік құралдары объектілерінде қоғамдық тәртіптің бұзылуын ескерту және жолын кесу бойынша полиция нориядтарының әрекеттерінің тактикасы» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1. Қоғамдық тәртіпті бұзудың алдын алу:
 - Көлік объектілерінде қоғамдық тәртіпті бұзушылықтардың алдын алу үшін полиция қандай алдын алу шараларын жүргізеді?
 - Теміржол вокзалдарында, әуежайларда, теңіз порттарында құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай патрульдік бағыттар жасалады?
 - Қоғамдық көлікте полиция қызметкерлерінің болуы жолаушылардың тәртібіне қалай әсер етеді?
 - Көлік инфрақұрылымында профилактикалық шаралардың тиімділігін қалай арттыруға болады?
2. Құқық бұзушылықтардың жолын кесу тактикасы:
 - Көлік объектілерінде төбелес немесе басқа да бұзақылық әрекеттер орын алса, полиция қандай алгоритм бойынша әрекет етеді?
 - Көлік полициясының қоғамдық тәртіпті бұзған адамдарға қатысты қолданатын шаралары қандай?
 - Қоғамдық көлікте есірткі немесе заңсыз жүктерді тасымалдауға күдік туындағанда полиция қандай әрекеттер жасайды?
 - Төтенше жағдайлар кезінде (теракт қаупі, жаппай тәртіпсіздік) полицияның іс-қимыл тактикасы қандай болуы керек?
3. Полиция нориядтарының ұйымдастырылуы және тактикалық іс-қимылдары:
 - Полиция патрульдерін орналастыру кезінде қандай факторлар ескеріледі?
 - Көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай техникалық құралдар (бейнебақылау, дрондар, дабыл түймелері) қолданылады?
 - Полиция мен көлік компанияларының күзет қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл қалай жүзеге асырылады?

- Көлік инфрақұрылымында тәртіпсіздіктер болған жағдайда полиция қандай деңгейдегі күш қолдана алады?
- 4. Азаматтармен өзара іс-қимыл және құқықтық мәдениет:
- Полиция қызметкерлері жолаушылар мен көлік қызметкерлерімен қалай өзара әрекеттесуі керек?
- Жолаушыларды көлік нысандарында күмәнді жағдайлар туралы хабарлауға қалай ынталандыруға болады?
- Қоғамдық тәртіпті бұзудың алдын алу үшін полиция мен жергілікті билік қандай шараларды бірлесіп жүзеге асыра алады?
- Көлік инфрақұрылымында құқық бұзушылықтардың алдын алу мақсатында полицияның қандай жаңа технологияларды енгізуі мүмкін?

№9 «Көлік құралдарын басқаратын адамдарды, сондай-ақ олардың жолаушыларын қарап тексеру» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1. Жалпы түсінік және құқықтық негіздер:

- Көлік құралдарын және олардың жолаушыларын қарап тексеру қандай жағдайларда жүргізіледі?
- Полиция қызметкерлерінің көлік құралын тоқтату және тексеру құқығы қандай заңнамалық актілермен реттеледі?
- Қарап тексерудің түрлері қандай (визуалды, техникалық құралдармен, толық тексеру)?
- Құқық қорғау органдарының қызметкерлері көлік құралдарын тоқтатқан кезде қандай процедураларды сақтауы керек?

2. Жүргізушілер мен жолаушыларды қарап тексеру тәртібі:

- Жүргізуші мен жолаушыларды қандай негіздер бойынша тексеруге болады?
- Тексеру жүргізу кезінде полиция қызметкері қандай құжаттарды талап ете алады?
- Полиция қызметкері қарап тексеру кезінде қандай этикалық нормаларды сақтауы қажет?
- Тексеру кезінде жүргізуші мен жолаушылар өз құқықтарын қалай қорғай алады?

3. Көлік құралдарын техникалық тексеру және тексеру процедуралары:

- Көлік құралын сырттай тексеру барысында қандай заң бұзушылықтар анықталуы мүмкін?
- Көлік салонын немесе жүксалғышты қарау қандай жағдайларда жүргізіледі?
- Есірткі, қару-жарақ немесе заңсыз жүк тасымалдауға күдік туындаған жағдайда қандай іс-шаралар жүргізіледі?
- Көлікті тексеру кезінде жүргізушінің қарсылық көрсетуі қандай құқықтық салдарға әкелуі мүмкін?

4. Арнайы және ерекше жағдайларда тексеру:

- Ішімдік немесе есірткілік масаң күйде көлік басқаруға күдік туындаған жағдайда полиция қандай әрекеттер жасайды?
- Құқық қорғау органдары террористік қауіп немесе қылмыстық іздестіру шаралары кезінде қандай қосымша тексеру әдістерін қолданады?
- Халықаралық шекаралардан өту кезінде көлік пен жолаушыларды тексеру қандай ережелер бойынша жүзеге асырылады?
- Көлік құралдарын автоматтандырылған бақылау жүйелері арқылы тексеру қалай жүргізіледі?

5. Азаматтардың құқықтары мен полицияның әрекеттерін бақылау:

- Полиция қызметкерінің заңсыз әрекеттеріне азаматтар қалай шағымдана алады?
- Көлік жүргізушілері мен жолаушылардың заңсыз тексерулерден қорғану үшін қандай құқықтық құралдары бар?
- Қоғамдық көлік жүргізушілерін тексеру қандай ерекшеліктерге ие?
- Көлік құралдарын заңсыз тоқтату және тексерудің алдын алу үшін қандай шаралар қабылдануы керек?

- №10 «Көліктік кешен жағдайындағы құқық бұзушылармен келіс сөз жүргізу процесінің ерекшеліктері» тақырыбы бойынша практикалық сабақтың жоспары

1. Жалпы түсінік және теориялық негіздер:

- Көліктік кешенде құқық бұзушылармен келіссөз жүргізу не үшін маңызды?
- Құқық бұзушылармен келіссөз жүргізудің негізгі кезеңдері қандай?
- Көлік полициясы келіссөз жүргізу кезінде қандай құқықтық нормаларға сүйенеді?
- Құқық бұзушымен байланыс орнату үшін қандай алғашқы қадамдар жасалуы керек?
- 2. Құқық бұзушылардың мінез-құлқын талдау:
 - Көлік кешенінде құқық бұзушылардың қандай негізгі түрлері кездеседі?
 - Мас күйіндегі құқық бұзушымен келіссөз жүргізудің ерекшеліктері қандай?
 - Агрессивті құқық бұзушылармен жұмыс істеу кезінде қандай тактикалар қолданылуы керек?
 - Қарулы немесе қауіпті құқық бұзушылармен келіссөз жүргізудің ерекшеліктері қандай?
- 3. Психологиялық факторлар және диалог құру:
 - Құқық бұзушылармен тиімді байланыс орнатудың қандай әдістері бар?

- Манипуляция мен арандатуға түспеу үшін полиция қызметкері қалай әрекет етуі керек?
- Келіссөз кезінде сенімді дауыс ырғағын және дене тілін қалай қолдану керек?
- Құқық бұзушыны келіссөзге итермелеу үшін қандай психологиялық әдістер тиімді?
- 4. Қақтығысты бейбіт жолмен шешу:
- Келіссөз процесінде құқық бұзушының агрессиясын қалай төмендетуге болады?
- Егер құқық бұзушы келіссөзге келуден бас тартса, қандай әрекеттер жасалады?
- Құқық бұзушыны көндіру үшін қандай дәлелдер мен аргументтер қолдануға болады?
- Топтық тәртіп бұзушылықтар кезінде (жаппай төбелес, наразылық) келіссөз жүргізудің ерекшеліктері қандай?
- 5. Келіссөз жүргізудің заңдық және тактикалық аспектілері:
- Құқық қорғау органдарының келіссөз жүргізу кезіндегі өкілеттіктері қандай?
- Келіссөз кезінде заңсыз талаптарға қалай жауап беру керек?
- Құқық бұзушы келіссөз кезінде өз кінәсін мойындаса, одан кейінгі заңды әрекеттер қандай?
- Құқық бұзушымен келіссөз сәтсіз аяқталса, полиция қандай шараларды қолданады?

IV БӨЛІМ ГЛОССАРИЙ

Көлік объектілерінде қоғамдық тәртіпті қорғау жөніндегі патрульдік полиция қызметі

1. **Қоғамдық тәртіп** – Қоғамдық орындарда азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған құқықтық және моральдық нормалар жиынтығы.
2. **Патрульдік полиция** – Қоғамдық тәртіпті сақтау және құқық бұзушылықтың алдын алу мақсатында көшелер мен басқа да қоғамдық орындарда кезекшілік ететін полиция бөлімшесі.
3. **Көлік объектілері** – Қоғамдық көлік құралдары, теміржол вокзалдары, әуежайлар, теңіз және өзен порттары, метро және автовокзалдар сияқты инфрақұрылымдық нысандар.
4. **Құқық бұзушылықтың алдын алу** – Құқықтық нормаларды бұзу қаупін азайтуға бағытталған профилактикалық шаралар жиынтығы.
5. **Патрульдеу** – Белгіленген маршрут бойынша полиция қызметкерлерінің қозғалысы арқылы қоғамдық тәртіпті сақтау іс-шарасы.
6. **Жедел әрекет ету** – Төтенше жағдайлар мен құқық бұзушылық орын алған кезде полиция қызметкерлерінің жылдам және тиімді шара қолдануы.
7. **Рейд** – Құқық бұзушылықтың алдын алу және қылмыстық әрекеттерді анықтау мақсатында жүргізілетін арнайы тексеру іс-шарасы.
8. **Криминогендік аймақ** – Қылмыс деңгейі жоғары және ерекше бақылауды талап ететін аумақ.
9. **Құқықтық реттеу** – Патрульдік полицияның қызметін жүзеге асыруды қамтамасыз ететін заңнамалық актілер мен нормативтік құжаттар жүйесі.
10. **Жол қауіпсіздігі** – Көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз етуге бағытталған шаралар жиынтығы.
11. **Бейнебақылау жүйесі** – Қоғамдық орындарда тәртіп бұзушылықтың алдын алу және құқық бұзушылықтарды тіркеу үшін орнатылған техникалық құралдар.
12. **Жолаушылардың қауіпсіздігі** – Қоғамдық көлікте және көлік инфрақұрылымдарында азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары.
13. **Қоғамдық орындардағы қадағалау** – Адамдардың көп жиналатын орындарында полицияның бақылау жүргізуі.
14. **Көлік инфрақұрылымы** – Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауды қамтамасыз ететін нысандар мен көлік құралдары жүйесі.
15. **Жол қозғалысы ережелері (ЖҚЕ)** – Жүргізушілер мен жаяу жүргіншілердің қозғалысын реттейтін нормативтік құқықтық актілер жиынтығы.
16. **Радар** – Жолдағы көлік жылдамдығын өлшейтін арнайы техникалық құрылғы.

17. **ото-бейне тіркеу жүйесі** – Автоматты режимде жол қозғалысы ережелерін бұзу фактілерін анықтап, оларды тіркейтін цифрлық құрылғылар.
18. **Интеллектуалды жол қозғалысын басқару жүйесі** – Жол қозғалысын тиімді ұйымдастыру және көлік кептелісін азайту үшін жасанды интеллект пен ақпараттық технологияларды пайдаланатын жүйе.
19. **Автоматты нөмір тану жүйесі (ANPR)** – Көлік құралдарының мемлекеттік нөмірлерін автоматты түрде танитын және деректер базасымен салыстыратын жүйе.
20. **Электронды айыппұл жүйесі** – Жол қозғалысы ережелерін бұзған жүргізушілерге айыппұлдарды автоматты түрде есептейтін және рәсімдейтін жүйе.
21. **GPS-трекер** – Көлік қозғалысын нақты уақыт режимінде бақылауға мүмкіндік беретін спутниктік навигация құрылғысы.
22. **11. Мас жүргізушілерді анықтау құрылғысы (Алкотестер)** – Жүргізушінің тыныс алуынан алкоголь мөлшерін анықтайтын құрал.
23. **Жол қозғалысын модельдеу** – Қалалар мен тас жолдардағы көлік ағынын талдап, тиімді бағыттарды анықтау үшін қолданылатын компьютерлік модельдеу әдістері.
24. **Қауіпті жол учаскелері** – Жол-көлік оқиғалары жиі болатын немесе жол жағдайлары қауіпті саналатын аймақтар.
25. **Жолдағы төтенше жағдайлар** – Жол қозғалысына қауіп төндіретін, адам өміріне немесе көлік құралдарына зиян келтіруі мүмкін күтпеген жағдайлар.
26. **Жол-көлік оқиғаларының алдын алу жүйесі (ADAS)** – Жүргізушілердің қауіпсіздігін арттыруға арналған интеллектуалды көмекші жүйелер (мысалы, автоматты тежегіштер, жолақты сақтау ассистенті).
27. **Көлік ағынын басқару** – Жол желісіндегі көлік қозғалысын оңтайландыру үшін жасалған кешенді шаралар мен технологиялар.
28. **Интерактивті жол белгілері** – Жол қозғалысының жағдайына байланысты өзгеріп отыратын, цифрлық форматтағы жол белгілері.
29. **Смарт-светофорлар** – Көлік пен жаяу жүргінші қозғалысын тиімді басқару үшін жасанды интеллект қолданатын бағдаршам жүйелері.
30. **Электронды патруль** – Полиция көліктеріне орнатылған камералар мен датчиктер арқылы құқық бұзушылықтарды автоматты түрде тіркейтін жүйе.
31. **Цифрлық навигация карталары** – GPS арқылы нақты уақыт режимінде жолдағы жағдайды көрсететін, қозғалыс бағытын ұсынатын мобильді қосымшалар мен платформалар (мысалы, Google Maps, Яндекс.Навигатор).

V БӨЛІМ

1. Қоғамдық тәртіп дегеніміз не және оның негізгі қағидалары қандай?
2. Көлік объектілерінде қоғамдық тәртіпті сақтау қажеттілігінің себептері қандай?
3. Патрульдік полицияның негізгі міндеттері мен функциялары қандай?
4. Патрульдік полиция қызметінің құқықтық негіздері қандай заңдар мен нормативтік актілерге сүйенеді?
5. Көлік объектілерінде құқық бұзушылықтың алдын алу шаралары қандай?
6. Патрульдік полицияның негізгі ұйымдастырушылық құрылымы қандай?
7. Патрульдік полиция қызметкерлерінің негізгі құқықтары мен міндеттері қандай?
8. Патрульдік қызмет қалай ұйымдастырылады және оның кезеңдері қандай?
9. Патрульдеу әдістерінің қандай түрлері бар?
10. Көлік объектілеріндегі патрульдік полицияның жауапкершілік аймағы қалай бөлінеді?
11. Қылмыстар мен әкімшілік құқық бұзушылықтардың алдын алу шаралары қандай?
12. Патрульдік полиция қандай жағдайларда жеке тұлғаларды тексеруге және ұстауға құқылы?
13. Көлік объектілерінде жедел әрекет ету тобының қызметі қалай ұйымдастырылады?
14. Қоғамдық тәртіпті бұзған азаматтарға қандай әкімшілік шаралар қолданылады?
15. Көлік объектілерінде жиі кездесетін құқық бұзушылық түрлері қандай?
16. Бейнебақылау жүйесінің патрульдік полиция қызметіндегі рөлі қандай?
17. Көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтарды анықтау үшін қандай техникалық құралдар қолданылады?
18. Радиобайланыс құралдарының патрульдік полиция жұмысындағы маңызы қандай?
19. Қоғамдық көліктегі патрульдік полицияның ақпараттық жүйелері қалай жұмыс істейді?
20. Заманауи технологиялар патрульдік қызметті қалай тиімді етеді?
21. Төтенше жағдайлар мен дағдарыстық жағдайларда патрульдік қызмет қалай ұйымдастырылады?
22. Жаппай тәртіпсіздіктердің алдын алу үшін патрульдік полиция қандай шаралар қолданады?
23. Көлік объектілерінде күдікті заттар табылған жағдайда қандай әрекеттер жасалады?
24. Қоғамдық көлікте жолаушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қандай профилактикалық шаралар қолданылады?
25. Көлік объектілерінде жиі кездесетін құқық бұзушылық түрлерін атаңыз.
26. Көлік объектілеріндегі қылмыстардың негізгі себептері қандай?

27. Қоғамдық көлікте құқық бұзушылықтың алдын алу үшін қандай шаралар қолданылады?
28. Теміржол вокзалдарында құқық бұзушылықтың алдын алу шаралары қандай?
29. Әуежайларда қоғамдық тәртіпті сақтау ерекшеліктері қандай?
30. Патрульдік полиция қандай жағдайларда азаматтардың құжаттарын тексеруге құқылы?
31. Қандай жағдайда полиция қызметкері көлік құралын тоқтатуға құқылы?
32. Патрульдік полиция қандай жағдайларда азаматтарды ұстауға құқылы?
33. Полиция қызметкері қару-жарақты қандай жағдайларда қолдана алады?
34. Қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету барысында полиция қызметкерлерінің қандай қосымша құқықтары бар? Патрульдік полиция қызметкерлерінің негізгі міндеттері қандай?
35. Патрульдік полиция құқық бұзушылықтың алдын алу үшін қандай шаралар қабылдайды?
36. Жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша патрульдік полицияның міндеттері қандай?
37. Қоғамдық тәртіпті сақтау барысында патрульдік полиция қандай іс-әрекеттерді орындайды?
38. Полиция қызметкері қызмет барысында қандай негізгі принциптерді сақтауы тиіс?
39. Патрульдік полиция қызметін жүзеге асыру барысында қандай тактикалық әдістер қолданылады?
40. Көлік объектілерінде патрульдік полиция қызметінің ерекшеліктері қандай?
41. Жаппай тәртіпсіздіктер кезінде патрульдік полицияның іс-әрекеті қандай болу керек?
42. Патрульдік полицияның жедел әрекет ету тобы қандай жағдайларда қолданылады?
43. Төтенше жағдай кезінде патрульдік полиция қандай шараларды орындайды?
44. Патрульдік полиция қызметкері қызметін асыра пайдаланған жағдайда қандай жауапкершілікке тартылады?
45. Полиция қызметкерінің әрекеттеріне азаматтар қалай шағымдана алады?
46. Патрульдік полиция қызметкерлерінің қызметін бақылау қалай жүзеге асырылады?
47. Қоғамдық сенімді арттыру үшін патрульдік полиция қандай іс-шаралар жүргізуі тиіс?
48. Халықпен өзара әрекеттесу барысында полиция қызметкерлерінің кәсіби этикасы қандай болуы керек?
49. Көлік объектілерінде құқық бұзушылықтың негізгі түрлері қандай?
50. Көлік объектілерінде кәмелетке толмағандар тарапынан жасалатын құқық бұзушылықтардың алдын алу шаралары қандай?

- 51.Қоғамдық көлікте кәмелетке толмағандар тарапынан болатын бұзақылықтың алдын алу үшін қандай шаралар қабылданады?
- 52.Патрульдік полиция көлік объектілерінде құқық бұзушылықтың алдын алу үшін қандай шаралар жүргізеді?
- 53.Теміржол вокзалдарында және әуежайларда кәмелетке толмағандардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету қалай жүзеге асырылады?
- 54.Патрульдік полиция кәмелетке толмағандармен жұмыс істеу кезінде қандай тәсілдерді қолданады?
- 55.Кәмелетке толмағандарды ұстау және олардың құқықтарын қорғау бойынша қандай заңды талаптар бар?
- 56.Қоғамдық көлікте кәмелетке толмағандардың тәртіп бұзуына байланысты патрульдік полиция қандай шаралар қолданады?
- 57.Кәмелетке толмағандар жасаған әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін қандай жауапкершілік қарастырылған?
- 58.Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу үшін ата-аналармен және мектептермен қандай өзара іс-қимыл жүзеге асырылады?
- 59.Көлік объектілерінде кәмелетке толмағандармен байланысты төтенше жағдайларда патрульдік полиция қандай іс-қимыл жасайды?
- 60.Қоғамдық көлікте жолаушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында қандай профилактикалық шаралар жүргізіледі?
- 61.Жасөспірімдер арасында қылмыстың алдын алу үшін цифрлық технологиялар қалай қолданылады?
- 62.Кәмелетке толмағандар арасында құқық бұзушылықтың алдын алу бойынша патрульдік полицияның негізгі міндеттері қандай?
- 63.Патрульдік полиция қызметкерлерінің жол қозғалысы қауіпсіздігін сақтау бойынша негізгі міндеттері қандай?
- 64.Жолдағы қозғалысты реттеу үшін патрульдік полиция қандай әдістерді қолданады?
- 65.Жол қозғалысы ережелерінің сақталуын қадағалау кезінде қандай техникалық құралдар пайдаланылады?
- 66.Патрульдік полиция қандай жағдайда көлік құралдарын тоқтатуға құқылы?
- 67.Мас жүргізушілерді анықтау және жауапкершілікке тарту шаралары қандай?
- 68.Жол-көлік оқиғаларының негізгі себептері қандай?
- 69.Жол-көлік оқиғасы орын алған жағдайда патрульдік полиция қандай шаралар қолданады?
- 70.Жол-көлік оқиғаларының алдын алу үшін қандай профилактикалық шаралар жүргізіледі?
- 71.Жолдағы төтенше жағдайларда патрульдік полиция қандай іс-әрекеттер орындайды?
- 72.Көлік жүргізушілеріне қатысты әкімшілік жауапкершілік қандай жағдайларда қарастырылады?

73. Патрульдік полицияның "Қауіпсіз жол" секілді арнайы рейдтік шаралары қалай ұйымдастырылады?
74. Жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында қандай алдын алу шаралары жүргізіледі?
75. Балалардың жолдағы қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша қандай жұмыстар атқарылады?
76. Жүргізушілер арасында жол қозғалысы мәдениетін арттыру үшін қандай ақпараттық-түсіндіру жұмыстары жүргізіледі?
77. Қауіпті аймақтар мен апаттық учаскелерде патрульдік полиция қандай шараларды жүзеге асырады?
78. Жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз етуде заманауи технологиялар қалай қолданылады?
79. Фото және бейнебақылау жүйелерінің жол қауіпсіздігіне әсері қандай?
80. Интеллектуалды жол қозғалысы басқару жүйелері қалай жұмыс істейді?
81. Электронды айыппұл жүйесі қалай жүзеге асырылады?
82. Автоматты жол қозғалысы ережелерін бұзу детекторларының жұмысы қалай реттеледі?

VI БӨЛІМ
ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДЫҚ КЕЗІНДЕ МІНДЕТТІ РЕТІНДЕ
ҰСЫНЫЛҒАН НЕГІЗГІ НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕРДІҢ
ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы, 1995 ж. (01.01.2023 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі

2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі (02.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

3. Қазақстан Республикасының Қылмыстық процесілік кодексі. (10.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі

4. Қазақстан Республикасының Қылмыстық атқару кодексі (08.07.2024 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

5. Қазақстан Республикасының «Жедел-ізвестіру қызметі туралы» 1994 жылғы 15 қыркүйектегі № 154-ХІІІ Заңы. (21.11.2024 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

6. Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік қызметі туралы» 2015 жылғы 23 қарашадағы № 416-V (10.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

7. Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік құпиялар туралы» 15.03.1999 жылғы Заңы. (10.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

8. Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 25 желтоқсандағы № 132-II Конституциялық заңы. (01.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

9. Қазақстан Республикасының «Прокуратура туралы» 2022 жылғы 5 қарашадағы № 155-VII Заңы. (12.09.2023 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

10. Қазақстан Республикасының «Ұлттық қауіпсіздік органдары туралы» 1995 жыл 21 желтоқсандағы № 2710 Заңы. (01.01.2024 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

11. Қазақстан Республикасының «Ішкі істер органдары туралы» 2014 жылғы 23 сәуірдегі № 199-V Заңы (10.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

12. Қазақстан Республикасының «Қауіпсіздік Кеңесі туралы» 2018 жылғы 5 шілдедегі № 178-VI Заңы (07.02.2022 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

13. Ұлттық қауіпсіздікті нығайту, ұйымдасқан қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті одан әрі күшейту жөніндегі шаралар туралы. Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жыл 5 қарашадағы № 3731 Жарлығы. (10.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

14. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Күзет қызметі туралы Қазақстан Республикасының 1995 жыл 3 қазандағы № 2483 Заңы. (23.12.2023 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі

15. Қазақстан Республикасының Құқықтық актілер туралы 2016 жылғы 6 сәуірдегі № 213-1 Заңы. (13.01.2025 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

16. Қазақстан Республикасы «Әділет органдары туралы» 18 наурыз 2002 жылғы № 304-11 Заңы (08.06.2024 жылғы толықтырулыр мен өзгертулер) «Әділет» Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі.

VII БӨЛІМ

ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАЛУ ЖӘНЕ БІТІРУ БІЛІКТІЛІК ЖҰМЫСЫН ЖАЗУ ҮШІН ҰСЫНЫЛАТЫН НЕГІЗГІ ӘДЕБИЕТТЕРДІҢ ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы 30.08.1995 ж., (08.06.2022 жылғы өзгертулер мен толықтырулар).
2. Қазақстан Республикасының 06.01.2011 жылғы «Құқық қорғау органдары туралы» №380-IV Заңы (11.01.2020ж. өзгертулер мен толықтырулар енгізу).
3. Қазақстан Республикасының 2014 жылы 23 сәуірдегі «Ішкі істер органдары туралы» 199-V Заңы. (27.12.2019 жылғы өзгертулер мен толықтырулар).
4. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі – 03.07.2014 ж., ҚР Заңымен (04.05.2020 жылғы өзгертулер мен толықтырулар).
5. Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексі. – 04.07.2014 ж., ҚР Заңымен (04.05.2020 жылғы өзгертулер мен толықтырулар).
6. Қазақстан Республикасының «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» кодексі 05.07.2014 ж., (16.05.2020 жылғы өзгертулер мен толықтырулар).
7. Қазақстан Республикасының 18.11.2015 ж. № 410-V «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл Туралы»
8. «Жеке басты куәландыратын құжаттар туралы» Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 29 қаңтардағы № 73-V Заңы.
9. «Азаматтардың қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге қатысуы туралы» «Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 590 Заңы»
- 10.«Жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 30 желтоқсандағы № 339-I Заңы.
- 11.«Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» «Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 591-II Заңы»
- 12.Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексі 05.07.2014 ж. № 235-V
- 13.Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V Қылмыстық іс жүргізу кодексі
- 14.Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі 3.07.2014 ж. № 226-V
- 15.Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 17 шілдедегі № 439 бұйрығы «Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарының жедел басқару орталықтары мен кезекші бөлімдерінің қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы»
- 16.Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 29 желтоқсандағы № 1095 бұйрығы учаскелік полиция пунктінің

- жұмысын ұйымдастыруға жауапты учаскелік полиция инспекторларының, учаскелік полиция инспекторлары мен олардың көмекшілерінің қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы.
- 17.Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 29 желтоқсандағы № 1098 бұйрығы Ішкі істер органдарының кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі учаскелік полиция инспекторларының қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы.
 - 18.Ішкі істер министрінің 28.01.2016 ж. № 10 бұйрығы Ішкі істер органдары қызметкерлерінің қоғамдық тәртіп пен жол қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі Нұсқаулықты бекіту туралы.
 - 19.Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының 2014 жылғы 19 қыркүйектегі № 89 бұйрығы «Қылмыстық құқық бұзушылық туралы арызды, хабарламаны немесе баянатты қабылдау және тіркеу, сондай-ақ Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің бірыңғай тізілімін жүргізу қағидаларын бекіту туралы»
 - 20.Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2016 жылғы 29 наурыздағы № 313 бұйрығы. Ішкі істер органдары бөлімшелерінің азаматтық және қызметтік қару айналымы саласындағы бақылау жөніндегі қызметін ұйымдастыру жөніндегі Нұсқаулықты бекіту туралы.
 - 21.Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 25 ақпандағы № 150 бұйрығы Ішкі істер органдарында алып қойылған, ерікті түрде тапсырылған, тауып алынған қаруды, оқ-дәрілерді, жарылғыш материалдарды қабылдау, есепке алу, сақтау және сақталуын қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы.
 - 22.«Жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау туралы» «Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру жөніндегі шаралар туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2000 жылғы 3 тамыздағы № 1176 Қаулысы
 - 23.Жиенбаев А.С. Тактические операции при расследований убийств по найму в типичной ситуации. Дис. ...к.ю.н. - Алматы, 2000;Джумабеков А.Н. Теоретические и организационные основы оперативно-розыскной деятельности. Дисс. ...к.ю.н. Алматы, 2001.
 - 24.Джураев У.Д. Организация и тактика предупреждения умышленных убийств, совершаемых по бытовым мотивам: Учебное пособие. - Ташкент, 1988.
 - 25.Дохов А.Б., Кабанов Т.Т. Некоторые вопросы борьбы с организованной преступностью: Учебное пособие. - Минск, 1990.
 - 26.Каиржанов Е.И. Понятие, структура и виды профилактики преступлений: Учебное пособие. - Караганда, 1986.
 - 27.Каиржанов Е.И., Накипов Б. Рецидивная преступность: состояние и профилактика. - Алматы: ГСК РК, 1996.
 - 28.Каиржанов Е.И Уголовное право РК. Общая часть. - Алматы, 1997. – С.20.

- 29.Мауленов Г.С. Основные характеристики преступности в РК. - Алматы, 1999.
- 30.Кадыргожаев Н.Р. О методах борьбы с преступлениями, связанными с похищением людей, незаконным лишением свободы, и захватом заложников//Материалы семинар-совещания начальников СКП. - Астана, 1998. - С. 145.
- 31.Козаченко И.П. Правовые и организационно-тактические основы оперативно-розыскной профилактики преступлений. Дис. ... докт. юрид. наук, - М., НИИ МВД РФ, 1991;
- 32.Колесников В.И. Организационно-тактические основы раскрытия убийств, совершенных по найму. Методические рекомендации. М.:Методический центр МВД РФ, 1997.
- 33.Кулибаев Т.А. Расследование и предупреждение убийств, совершаемых по найму. Дис. к.ю. н. - Алматы, 2000.
- 34.Лукашев В.А. Организация и методика информационно-аналитической работы в сфере оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел: Учебное пособие. - Омск, 1983.
- 35.Лукашев В.А. Сущность и задачи научной организации оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел: Лекция. - Омск, 1982.
- 36.Лавров В.П. Сидоров В.Е. Расследование преступлений по горячим следам. - М., 1989; Методические рекомендации по выявлению и изъятию выделения организма человека и иных биологических объектов при осмотре места происшествия. - М., 1997.
- 37.Мудыюгин Г.Н. Расследование убийств по делам, возбуждаемым в связи с исчезновением потерпевшего. - М., 1967.
- 38.Маркушин А.Г. Основы оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел: Учебное пособие. - Н.Новгород, 1990.
- 39.Олейник П.Н., Лукашев В.А. Основы организации и проблемы совершенствования оперативно-розыскных службы органов внутренних дел: Учебное пособие. - М., 1988.
- 40.Овчинский С.С. Борьба службы уголовного розыска с групповой преступностью: Материалы к лекции. - М., 1986.
- 41.Маркушин А.Г. Основы ЖІҚ ОВД: Учебное пособие. часть 1. - Н. Новгород, 1990.
- 42.Мешков В.М., Попов В.В. Оперативно-розыскная тактика и особенности легализации полученной информации в ходе предварительного следствия: Учебно-практическое пособие. – М.: Щит-М, 1999.
- 43.Милинчук В.В. Институт взаимной правовой помощи по уголовным делам. Действующая практика и перспективы развития.-М: Юрлитинформ, 2001.
- 44.Мулдахметов А.К. Паташков С.В. Токалов Т.Б. Уразалиев А.Ч. Чокин Ж.М. Альбом схем по курсу ЖІҚ. Общая часть. - Алматы, 1998.

- 45.Мулдахметов А.К. Токалов Т.Б. Уразалиев А.Ч. Термины и определения. - Алматы, 1998.
- 46.Назарбаев Д.Н., Джураев У.Д. Предотвращение и раскрытие умышленных телесных повреждений: Учебное пособие. - Ташкент, 1981.
- 47.Овчинский А.С. Информация и оперативно-розыскная деятельность: Монография – М.: ИНФРА-М, 2001.
- 48.Основы оперативно-розыскной деятельности: Учебник/Под ред. В.Б. Рушайло. Серия «Учебники для вузов, Специальная литература», Изд. 2-е, испр. и доп. СПб.: Издательство «Лань», 2000. 720 с.
- 49.Паташков С.В., Чокин Ж.М., Каймульдинов Е.Е. Основы оперативно-розыскной деятельности//Учебное пособие. –Алматы, 2002. Проблемы информационного обеспечения органов внутренних дел: Учебное пособие. - М., 1981.
- 50.Профессиональная этика сотрудников правоохранительных органов:Учебное пособие/Под ред. Дубова Г.П., Опалева А.В. М.: «Щит-М», 2000. - 384 с.
- 51.Рогов И.И. Проблемы борьбы с экономической преступностью. Автореф. ... д.ю.н. - Алма-Ата, 1994.
- 52.Самойлов В.Г., Громов М.А. Обучение негласных сотрудников: Материалы к лекции. - М., 1984.
- 53.Сергеев В.В. Идеологическое и организационное обеспечение законности в оперативно-розыскной деятельности: Учебное пособие. - М., 1990.
- 54.Смагоринский Б.А. Организация и тактика личного сыска в раскрытии имущественных преступлений//Проблемы совершенствования организации преступлений: Сб. научных трудов. - Минск, 1984.
- 55.Смирнов А.А. Оперативно-розыскная деятельность в условиях гласности//Сб. МВД СССР № 3. - М., 1991.
- 56.Сысалов М.П. Теория оперативно-розыскной в Республике Казахстан:Монография. – Алматы: «Данекер», 2003. – 326 с.
- 57.Сысалов М.П. Основы оперативно-розыскной деятельности:Учебник. – Алматы: Юридическая литература, 2007. – 338 с.
- 58.Теория оперативно-розыскной деятельности: Учебник/Под ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, Г.К. Сенилова. – М.:ИНФРА-М, 2007. - 832 с.
- 59.Успанов Ж.Т. Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел стран СНГ в борьбе с наркобизнесом (организационно-тактические аспекты):Монография.- Алматы: РГП «Сакшы – На страже», 2004. - 145 с.
- 60.Хомколов В.П. Организация управления оперативно-розыскной деятельностью: системный подход:Монография. - М., 1999.
- 61.Хусаинов О.Б. Организационно-тактические особенности расследования коррупционных преступлений (по уголовно-

- процессуальному законодательству Республики Казахстан): Автореф. ...к.ю.н.-Челябинск: Южно-Уральский госуниверситет, 2005. - 26 с.
62. Черепанов В.А. Психологические вопросы оперативно-розыскной деятельности: Учебное пособие. - М., 1981.
63. Черепанов В.А. Психологические основы работы с агентурой: Учебное пособие. - Горький, 1982.
64. Черепанов В.А. Разведывательный опрос: Учебное пособие. - М., 1984.
65. Шаковец А.Н. Тактика применения технических средств при подготовке и проведении ОРМ: Учебное пособие. - Хабаровск, 1987.
66. Шумилов А.Ю. Оперативно-розыскная деятельность: вопросы и ответы. В 2-х кн.: Общие положения. Учебно-практическое пособие. – 3-е изд., пересмотр. и испр. – М.: издательский дом Шумиловой И.И., 2008. – 143 с. – (Библиотечка студента, курсанта и слушателя).
67. Эминов В.Е. Современная транснациональная преступность: состояние и проблемы борьбы//Современная уголовная политика в сфере борьбы транснациональной организованной преступностью и коррупцией. Сборник статей. -М.: АО «Центр ЮрИнфоР», 2002. -176 с.
68. Әбілезов Е.Т., Төлмағанбетов Ә.А. «Қорқытып алу қылмысының алдын алудың ұйымдастырушылық-тактикалық ерекшеліктері». Әдістемелік нұсқаулық. Қазақстан Республикасы ІІМ Алматы академиясы. Алматы 2012 жылы. 78 б.
69. Әбілезов Е.Т., Төлмағанбетов Ә.А. «Алдын ала қылмыстық жолмен табылған мүлікті сатып алу, өткізудің алдын алуды ұйымдастыру тактикасы ерекшеліктері». ҚР ІІМ Алматы академиясы. Алматы 2013. 90 б.
70. Әбілезов Е.Т., Төлмағанбетов Ә.А. Жұмаділдаев Қ.Т. Мүліктік қылмыстарды ескерту мен ашу тактикасы және ұйымдастырылуы. Әдістемелік нұсқаулық. Қазақстан Республикасы ІІМ Алматы академиясы. Алматы 2015 жыл. 36 б.
71. Әбілезов Е.Т. «Тыңшылық жедел ақпараттарды сотқа дейінгі тергеуді ұйымдастыру». Использование информационных систем в ОВД Республики Казахстан: материалы круглого стола – Алматы: ООНИиРИР Алматинской академии МВД Республики Казахстан, 2015. – 256 стр. (154-160-бб).

VIII БӨЛІМ

ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫ

1. **Көлік объектілеріндегі қоғамдық тәртіпті қорғаудың негізгі мақсаты қандай?**
 - A) Жолаушыларға қызмет көрсету
 - B) Қоғамдық тәртіпті сақтау және қылмыстың алдын алу
 - C) Жол жүру ережелерін түсіндіру
 - D) Жүк тасымалдау ережелерін бақылау
2. **Көлік объектілерінде патрульдік полиция қызметінің негізгі міндеті қандай?**
 - A) Тек әкімшілік құқықбұзушылықтарды анықтау
 - B) Қоғамдық тәртіпті қорғау, құқық бұзушылықтың алдын алу және қылмысты ашу
 - C) Жол қозғалысын реттеу
 - D) Тасымалдаушылардың жұмысын тексеру
3. **Қандай көлік объектілері патрульдік полицияның бақылауында болады?**
 - A) Теміржол вокзалдары, әуежайлар, теңіз және өзен порттары
 - B) Тек автомобиль жолдары
 - C) Тек теміржол бекеттері
 - D) Автокөлік тұрақтары
4. **Көлік объектілерінде патрульдік полиция қандай негізгі әдістерді қолданады?**
 - A) Жасырын бақылау және бейнебақылау
 - B) Ашық патрульдеу және жедел әрекет ету
 - C) Құжаттарды тексеру ғана
 - D) Халықты ақпараттандыру
5. **Патрульдік полиция қызметкерлері қандай құралдарды пайдалануға құқылы?**
 - A) Арнайы байланыс құралдары, бейнебақылау, жеке қорғаныс құралдары
 - B) Тек рация
 - C) Қару-жарақсыз қызмет атқару
 - D) Жеке куәлікпен шектелу
6. **Көлік объектілеріндегі құқық бұзушылықтардың алдын алу үшін қандай шаралар қолданылады?**
 - A) Тек айыппұл салу
 - B) Профилактикалық әңгімелесу, бейнебақылау, патрульдік тексеріс
 - C) Барлық құқық бұзушыларды бірден ұстау
 - D) Жол жүру ережелерін түсіндіру
7. **Көлік полициясының жолаушылармен қарым-қатынасындағы негізгі принцип қандай?**
 - A) Қаталдық пен талап қою
 - B) Әдептілік, заңдылық, адам құқықтарын сақтау
 - C) Жауап алуды күшейту
 - D) Тек жазалау шараларын қолдану
8. **Қандай жағдайларда патрульдік полиция қызметкері көлік объектілерінде тексеру жүргізе алады?**
 - A) Қылмыс немесе құқық бұзушылық белгілері байқалғанда
 - B) Кез келген уақытта, ешқандай себепсіз
 - C) Тек басшылықтың бұйрығы бойынша
 - D) Тек жолаушылардың өтінішімен

9. **Көлік полициясы төтенше жағдайлар кезінде қандай іс-әрекет жасайды?**
А) Халықты эвакуациялау, көлік қозғалысын реттеу, қауіпсіздікті қамтамасыз ету
В) Қарапайым патрульдеу жалғастырады
С) Көліктерді тоқтату
D) Барлық жолаушыларды тексеру
10. **Қандай факторлар көлік объектілеріндегі қылмыс деңгейін төмендетуге ықпал етеді?**
А) Тек айыппұл мөлшерін арттыру
В) Патрульдеу, жедел әрекет ету, бейнебақылау жүйесін дамыту
С) Құқық қорғау органдарының жұмысына шектеу қою
D) Жеке тұлғалардың жауапкершілігін төмендету
11. **Көлік полициясының жолаушылармен қарым-қатынасындағы негізгі қағидаттар қандай?**
А) Қаталдық пен талап қою
В) Әдептілік, заңдылық, адам құқықтарын сақтау
С) Барлық жолаушыларды тексеру
D) Қатаң жазалау
12. **Көлік полициясы қандай жағдайларда жолаушылардың құжаттарын тексере алады?**
А) Жолаушының күмәнді әрекеттері байқалғанда немесе заң бұзушылық анықталғанда
В) Барлық жолаушылардан құжат сұрауға құқылы
С) Тек жолаушы өз еркімен көрсеткенде
D) Кез келген уақытта, ешқандай себепсіз
13. **Жол қозғалысын реттеу кезінде көлік полициясы қандай белгілерді қолданады?**
А) Дауыс зорайтқыш, жалаушалар, ым-ишара
В) Тек жол белгілері
С) Тек жазбаша ескертулер
D) Айыппұл қағаздары
14. **Көлік полициясы қандай жағдайларда жол қозғалысын тоқтата алады?**
А) Апаттық жағдайлар, төтенше оқиғалар, ресми шаралар кезінде
В) Кез келген уақытта өз қалауымен
С) Жол жүру ережесін бұзған жолаушыларды тексеру үшін
D) Жүргізушінің құжаттарын көргісі келгенде
15. **Көлік полициясының негізгі міндеттерінің бірі не болып табылады?**
А) Жүргізушілер мен жолаушыларға айыппұл салу
В) Қоғамдық тәртіпті сақтау және жол қозғалысын бақылау
С) Барлық көліктерді тоқтату
D) Тек жаяу жүргіншілерді бақылау
16. **Жол қозғалысын реттеудің негізгі әдістеріне не жатады?**
А) Жол белгілері мен бағдаршамдарды орнату
В) Полиция қызметкерінің ым-ишарасы арқылы реттеу
С) Арнайы дыбыстық және жарық сигналдарын пайдалану
D) Барлығы дұрыс
17. **Көлік полициясы жолаушылардың қауіпсіздігін қалай қамтамасыз етеді?**
А) Көлік құралдарының техникалық жағдайын тексеру
В) Қоғамдық көлік қозғалысын бақылау
С) Құқық бұзушылықтың алдын алу шараларын жүргізу
D) Барлығы дұрыс

18. **Жол қозғалысын реттеу кезінде полиция қызметкерінің қолымен берілетін қандай белгі жүруге рұқсат береді?**
A) Қол жоғары көтерілген
B) Қол жанға созылған
C) Қол төмен түсірілген
D) Қол алақанмен жүргізушіге бағытталған
19. **Қандай жағдайда көлік полициясы көлікті мәжбүрлі түрде тоқтата алады?**
A) Егер жүргізуші жол ережесін бұзса
B) Егер жол-көлік оқиғасы орын алса
C) Егер көлік заңсыз жүк тасымалын жүзеге асырса
D) Барлық жағдайларда
20. **Жол қозғалысын реттеудегі көлік полициясының ең маңызды міндеттерінің бірі қандай?**
A) Құқық бұзушыларға айыппұл салу
B) Көлік ағынын реттеу және апаттардың алдын алу
C) Барлық көлік құралдарын тексеру
D) Тек қоғамдық көлікті бақылау
21. **Жолаушылар қандай жағдайда жол жүру ережесін бұзушы болып саналады?**
A) Көлікте қауіпсіздік белдігін тақпаса
B) Жолды белгіленбеген жерден кесіп өтсе
C) Қоғамдық көлікте жүру тәртібін бұзса
D) Барлық жауап дұрыс
22. **Жаяу жүргіншілер үшін жол жүру ережелерін бұзу қандай әкімшілік жауапкершілікке әкеледі?**
A) Айыппұл салу
B) Қоғамдық жұмысқа тарту
C) Ескерту беру
D) Айыппұл немесе ескерту
23. **Қандай жағдайда жолаушы полиция қызметкерінің заңды талаптарын орындаудан бас тарта алады?**
A) Егер полиция қызметкері өзін таныстырмаса
B) Егер талап заңсыз болса
C) Егер полиция қызметкері дөрекі сөйлесе
D) Бас тартуға болмайды
24. **Қоғамдық көлікте жолаушы қандай құқық бұзушылықтар жасай алады?**
A) Билетсіз жүру
B) Басқа жолаушылардың мазасын алу
C) Қоғамдық көлікте шылым шегу
D) Барлығы дұрыс
25. **Жолаушының әкімшілік құқық бұзушылық жасағаны үшін қандай шаралар қолданылады?**
A) Ауызша ескерту
B) Айыппұл салу
C) Құқық қорғау органдарына жеткізу
D) Жасалған құқық бұзушылықтың ауырлығына байланысты әртүрлі шаралар
26. **Егер жолаушы жол полициясының заңды талаптарына бағынбаса, қандай шара қолданылады?**
A) Ескерту жасалады
B) Айыппұл салынады
C) Құқық қорғау органдарына жеткізіледі
D) Барлығы дұрыс

27. **Қандай жағдайда патрульдік полиция жолаушыны әкімшілік жауапкершілікке тарта алады?**
A) Егер жолаушы жол жүру ережесін өрескел бұзса
B) Егер жолаушы қоғамдық тәртіпті бұзса
C) Егер жолаушы полиция талабына бағынбаса
D) Барлық жауап дұрыс
28. **Жол жүру ережесін бұзған жолаушы айыппұлды қалай төлей алады?**
A) Тек банк арқылы
B) Электрондық төлем жүйелері арқылы
C) Полиция қызметкеріне қолма-қол беру арқылы
D) Банк немесе электрондық төлем жүйелері арқылы
29. **Жолаушы полиция қызметкерінің әрекеттерімен келіспесе, қандай шара қолдана алады?**
A) Басқа полиция қызметкеріне шағымдану
B) Сотқа немесе жоғары тұрған полиция органына шағым түсіру
C) Әлеуметтік желілерде наразылық білдіру
D) Полиция қызметкерімен дауласып, талаптарды орындамау
30. **Егер жолаушы жол жүру ережесін бірінші рет бұзса, қандай жаза қолданылуы мүмкін?**
A) Бірден қатаң айыппұл
B) Тек ескерту
C) Жасалған құқық бұзушылықтың түріне қарай ескерту немесе айыппұл
D) Қылмыстық жауапкершілік
31. **Қандай жағдайларда жол жүру ережесін бұзу қылмыстық жауапкершілікке әкеледі?**
A) Егер жол ережесін бұзу адам өліміне немесе ауыр жарақатқа әкелсе
B) Егер жүргізуші көлікті мас күйінде басқарса
C) Егер көлік жүргізушісі қасақана апат жасаса
D) Барлық жауап дұрыс
32. **Жол-көлік оқиғасы салдарынан адам қайтыс болған жағдайда, жүргізуші қандай жазаға тартылады?**
A) Әкімшілік айыппұл
B) Бас бостандығынан айыру
C) Жол жүру құқығынан уақытша айыру
D) Тек ескерту беріледі
33. **Қандай жағдайда жүргізуші қылмыстық жауапкершіліктен босатылады?**
A) Егер жол-көлік оқиғасы оның кінәсінен болмағаны дәлелденсе
B) Егер ол оқиға орнынан жасырынса
C) Егер ол мас күйінде көлік басқарған болса
D) Егер ол жәбірленушіге өтемақы төлесе
34. **Көлік жүргізушісі мас күйінде жол апатын жасап, адам өліміне әкелсе, қандай жаза қолданылады?**
A) Айыппұл салу
B) Жүргізуші куәлігінен өмір бойына айыру
C) Бас бостандығынан айыру
D) Тек әкімшілік жауапкершілік
35. **Жол апатынан кейін жүргізушінің оқиға орнынан кетуі қандай жауапкершілікке әкеледі?**
A) Айыппұл төлеу
B) Қылмыстық жауапкершілікке тарту
C) Тек ескерту беріледі
D) Көлікті айыптұраққа қою

36. **Жол жүру ережелерін бұзу салдарынан ауыр дене жарақатын келтірген жағдайда қандай шара қолданылады?**
A) Әкімшілік жаза ғана қолданылады
B) Жаза түрі құқық бұзушылықтың ауырлығына байланысты анықталады
C) Тек жүргізуші куәлігінен айыру
D) Көлікті тәркілеу
37. **Егер көлік жүргізушісі абайсызда адам өліміне себепкер болса, бірақ өзі оқиға орнында қалса, қандай жаза тағайындалады?**
A) 5 жылдан 10 жылға дейін бас бостандығынан айыру
B) Айыппұл төлеу
C) Жүргізуші куәлігінен 1 жылға айыру
D) Тек ескерту
38. **Қылмыстық кодекске сәйкес көлікті жүргізу құқығынан айыру қандай мерзімге созылуы мүмкін?**
A) 6 айдан 1 жылға дейін
B) 3 жылдан 10 жылға дейін
C) Өмір бойына
D) Көлікті тәркілеумен бірге
39. **Жол жүру ережелерін бұзып, бірақ адамға зиян келтірмеген жүргізуші қандай жауапкершілікке тартылады?**
A) Қылмыстық
B) Әкімшілік
C) Азаматтық
D) Ешқандай
40. **Қандай жағдайда жүргізуші көлік құралын басқару құқығынан өмір бойына айырылады?**
A) Екі немесе одан да көп рет мас күйінде көлік жүргізсе
B) Апаттық жағдай туғызса
C) Бағдаршамның қызыл түсіне өтсе
D) Тек айыппұлмен құтылады